

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEK OKULU
BEDEN EĞİTİMİ ve SPOR ANABİLİM DALI

**İLKÖĞRETİM OKULLARINDA SPOR YAPAN ÖĞRENCİLERE
YÖNELİK AİLELERİN BEKLENTİLERİ ÇOCUKLARDA
GÖZLENEN DAVRANIŞ DEĞİŞİMLERİ VE SPORA
KATILIMIN ÖNÜNDEKİ ENGELLERİN ARAŞTIRILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

İrfan Tunahan ÜNLÜ

Danışman

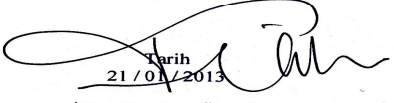
Yrd. Doç. Dr. Emin SÜEL

AKSARAY, 2013

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın hazırladığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu doğrularım.

Tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

Tarih
21 / 01 / 2013
İrfan Tunahan ÜNLÜ
imza

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
KABUL ve ONAY BELGESİ

Enstitümüz 112202009 nolu öğrencisi İrfan Tunahan ÜNLÜ'nün "İLKÖĞRETİM OKULLARINDA SPOR YAPAN ÖĞRENCİLERE YÖNELİK AİLELERİN BEKLENTİLERİ ÇOCUKLARDA GÖZLENEN DAVRANIŞ DEĞİŞİMLERİ VE SPORA KATILIMIN ÖNÜNDEKİ ENGELLERİN ARAŞTIRILMASI" başlıklı lisansüstü tez çalışması, aşağıdaki jüri tarafından Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında **YÜKSEK LİSANS** tezi olarak **Oy Birliği** ile kabul edilmiştir.

Danışman : Yrd.Doç.Dr Emin SÜEL Aksaray BESYO

Üye : Yrd.Doç.Dr İbrahim ŞAHİN Aksaray BESYO

Üye : Yrd.Doç.Dr Fatma ARSLAN Aksaray BESYO

Tezin Savunulduğu Tarih : 21.01.2013

Sosyal Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 15.02.2013 tarih ve 2013-06.8 sayılı kararı ile İrfan Tunahan ÜNLÜ'nün Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında Yüksek Lisans derecesi alması onaylanmıştır.

Doç. Dr. Adem ÖCAL

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Kentsel yaşamın giderek yaygınlaştığı çağımızda aileler binaların arasına hapsolmuş çocuklarını bu dar ve sıkıcı ortamdaki kurtarmak istemekte ve çocuklarını spora yönlendirmektedirler. Spora devam eden çocukların gelişimlerinin gözlemlenmesi ailelerinin beklentilerinin bilinmesi ve karşılaştıkları sorunların ortadan kaldırılması önem arz etmektedir. Sporun önündeki engellerin kalkması, ailelerin beklentilerinin karşılanması çocuklara daha verimli spor yapma olanağı sunacaktır. Hareket eden, beraber iş yapma becerisine sahip olan ve üreten bir nesil için spor önemlidir. Bu çalışma spora katılımın önündeki engellerin kaldırılması ve ailelerin sporla olan ilişkilerinin bilinmesi adına yapılmış bir çalışmadır.

İrfan Tunahan ÜNLÜ

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

İLKÖĞRETİM OKULLARINDA SPOR YAPAN ÖĞRENCİLERE YÖNELİK
AİLELERİN BEKLENTİLERİ ÇOCUKLARDA GÖZLENEN DAVRANIŞ
DEĞİŞİMLERİ VE SPORA KATILIMIN ÖNÜNDEKİ ENGELLERİN
ARAŞTIRILMASI

İrfan Tunahan ÜNLÜ

Aksaray Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Danışman: Yar. Doç. Dr. Emin SÜEL

Bu çalışma ile Nevşehir ilinde, çocukları okullarda spora devam eden ailelerin beklentilerinin belirlenmesi, ailelerin gözlemledikleri davranış değişiklikleri ve spora katılımın önündeki engellerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu amaçla; ilgili literatür incelenerek araştırma problemine ilişkin bilgilere yer vermeye çalışılmıştır. Araştırma kapsamında ilköğretim okullarında spora katılan öğrencilerin velilerine yönelik anket uygulanmış ve anketten elde edilen bulgularla araştırmanın problemine çözüm aranmıştır.

Bu araştırmanın çalışma evrenini 2011-2012 eğitim öğretim yılında Nevşehir ilinde ilköğretim okullarında okuyan sporcu öğrenciler oluşturmaktadır. Ancak bu sporcuların sayısı çok fazla olduğundan ve hepsine ulaşmakta güçlük çekildiğinden örnekleme yoluna gidilmiştir. Bu örnekleme grubu ilköğretim okullarında öğrenim gören sporcu lisansına sahip sporculardan tesadüfî yöntemle seçilmiştir.

Araştırmada; frekans ve yüzde dağılımları bulunmuş, ayrıca okulsportlarıyla uğraşan sporcuların görüşlerinin değerlendirilmesinde frekans dağılımı (f), aritmetik ortalama (\bar{X}), standart sapma (SS) ve yüzde (%) değerler kullanılmıştır. Anketlerin değerlendirilmesi için SPSS 15.0 paket programı kullanılmıştır.

Spor yapan öğrencilerin devam ettikleri spor branşlarını (%75,7) kendilerinin belirledikleri, ailelerinin beklentilerinin olumlu oranda karşılandığı ve ailelerin spora gönderme isteklerinin %62,7 olduğu görülmektedir.

Bu çalışmaya katılan velilerin, %59,6'sını bayanlar, %40,4'ünü erkekler oluşturmuştur. Ayrıca %4,5'i 20-29 yaş, %22,9'u 30-34 yaş, %34,7'si 35-39 yaş, %25,4'ü 40-44 yaş ve %12,4'ü de 45- 59 yaş aralığındadır.

Ailelerin eğitim durumları ise, annelerin %40,7'sinin ilkökul, %21,5'inin ortaokul, %24,3'ünün lise, % 13,6'sının üniversite mezunu olduklarını ifade etmişlerdir. Bu durumda araştırmaya katılan annelerin eğitim seviyelerinin çoğunluğunun ilkökul mezunu olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan babaların ise %24,0'ı ilkökul, %20,6'sı ortaokul, %31,6'sı lise, %23,7'si üniversite mezunu olduklarını ifade etmişlerdir. Bu durumda araştırmaya katılan babaların çoğunluğunun lise mezunu olduğu görülmektedir.

Aylık gelir seviyeleri ise %39,5 oranıyla 0-999TL aralığında, %30,8 oranıyla 1000-1999 TL aralığında, %17,8 oranıyla 2000-2999 TL aralığında, %6,5 oranıyla 3000-3999 TL aralığında ve %5,4 oranıyla 4000 TL ve üstü olarak farklı gelir gruplarında birbirleriyle yakın oranlarda bir dağılım göstermektedir. Bu durumda araştırmaya katılan velilerin dar, orta ve iyi seviyeli gelir gruplarından oluştuğunu söyleyebiliriz.

Araştırmaya katılan velilerin meslek dağılımları ise annelerin %79,1'i ev hanımı, %6,8'ni öğretmen, geri kalan %14,2'sini diğer meslek gurupları oluşturmaktadır. Babaların ise %22,6'sı serbest meslek, %20,6'sı işçi, %18,4'ü memur, %11,6'sını öğretmenler oluşturmaktadır.

Ailelerin spor yapma alışkanlıklarına bakıldığında ise; %45,8'i ara sıra spor yaptığını, %38,1'i spor yapmadığını ve %16,1'i ise düzenli spor yaptıklarını belirtmişlerdir. Bu durumda araştırmaya katılan velilerin çoğunun düzenli bir spor alışkanlığının olmadığını söyleyebiliriz.

Sonuç olarak ailelerin beklentileri ile çocukların beklentileri çatışmakta, çocuklar için “eğlenmek” ilk sırada önemli bir katılım motivasyonu iken, bizim çalışmamızda aileler açısından son sıralarda bir beklenti olarak bulunmuştur.

2013, 84 sayfa

Anahtar Kelimeler:

1- Aile

2- ocuk

3- Spor

4- Beklentiler.

ABSTRACT**MASTER OF SCIENCE THESIS**

**PARENTS' EXPECTATIONS TOWARDS CHILDREN JOINING
SPORTS ACTIVITIES IN PRIMARY SCHOOL, BEHAVIOR
CHANGING OBSERVED ON THOSE CHILDREN AND
OBSTACLES AGAINST JOINING SPORT ACTIVITIES.**

İrfan Tunahan ÜNLÜ

Aksaray University

Graduate School Of Social Sciences

Department Of Physical Education and Sports

Supervisor: Yar. Doç. Dr. Emin SÜEL

The aim of this study is defining Parents' expectations towards their children joining any kind of sports activities in primary school, detecting behavioral changing observed on the children by their parents and finding out what obstacles there are against joining sports activities in Nevşehir province

With this aim, knowledge related to the problem of the research has been tried to deduce by searching related literature. Within the research, Questionnaires were applied to the parents whose children were attending any kind of sports activities and solution of the problem of this research has been tried to find with the help of the findings from the questionnaires.

In this research the subjects consist of children who engage with sport and attend a primary school in 20011-2012 educational year in Nevşehir Province. Nevertheless, sampling method was used since the number of these sports children was

too much and connecting with them wasn't always available. This sampling group was randomly selected among the sports children having a sport license and attending to a primary school.

In the research, Frequency and percentage distribution have been found. Besides, in the evaluation of ideas from the children who engage with sports in the school, frequency distribution (f), arithmetic mean (X), standard deviation (SS) and percentage (%) were used. SPSS 15.0 package was used for assessment of the questionnaires.

In the research , It has been revealed that students (%75,7) engaging sports decides the branches of the sports which they attend on their own, parents' expectations are satisfied in a positive portion and parents' demand about guidance for a sport branch is %62,7

The parents taking place in this study consist of %59,6 women and %40,4 men. In addition, age distribution in these parents is %4,5 20-29 ages, %22,9 30-34 ages, %34,7 35-39 ages, %25,4 40-44 ages and %12,4 45- 59 ages.

When the parents' educational success are evaluated in the research, it has been found out that %40,7 of mothers only could graduate from primary school in their educational lives, %21,5 graduated from secondary school, %24,3 of them graduated from a high school and %13,6 of them had graduations from universities. With the help of this data, It is easily understood that most of the mother attending this research graduated from primary school. On the other hand, %24,0 of fathers attending this research graduated from primary schools, %20,6 graduated from secondary school, %31,6 of them had high school graduation degree and %23,7 graduated from universities. So, Most of the fathers taking place in this research have high school graduation degree.

The level of income per month of these families is that %39,5 of them have income between 0-999 TL, %30,8 have income between 1000-1999 TL, %17,8 have a income 2000-2999 TL , %6,5 have income 3000-3999 TL an %5,4 of them have income 4000 TL or more. The rates in these amounts showed that the distributions are closer to each other in each group. So, It can be said that parents taking place in this research have bad, normal, good levels of income rates per month.

As for the professional distribution of the parents, %79,1 of mothers are housewives, %6,8 are teachers and the remained mothers have different professionals. %22,6 of fathers are self-employed, %20,6 of them are civil servants and %11,6 of fathers are teachers.

In the regard to the inclination and the habit of these parents towards sports, %45,8 of these parents sometimes do exercises, %38,1 of them don't do exercises and %16,1 of them do sports regularly. So, with the light of this data, it can be said that most of the parents joining this research don't have enough habits for sports.

In sum, this research clearly shows that children's expectations and the parents' expectations don't fit to each other and make conflicts between them. While "enjoying" is one of the most important motivations for beginning a sports activity for children, the concept of "enjoying" doesn't have too much importance to initiate their children to any sports activity for parents.

2013, 84 pages

Keywords:

1- Parent

2- Child

3- Sports

4- Expectations

İÇİNDEKİLER

	SAYFA NO
ÖN SÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	x
SİMGELER VE KISALTMALAR	xiii
TABLolar	xiv
ŞEKİLLER	xv
BÖLÜM I: KAVRAMSAL ÇERÇEVE	1
1.1. Giriş	1
1.1.1. Problem Durumu	1
1.1.2. Problem Cümlesi	6
1.1.3. Alt Problemler	6
1.1.4. Araştırmanın Amacı	6
1.1.5. Araştırmanın Önemi	6
1.1.6. Araştırmanın Sayıtlıları.....	7
1.1.7. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	8
1.1.8. Tanımlar	8
1.2. Genel Bilgiler.....	9
1.2.1. Çocuk.....	9
1.2.2. Gelişim İle İlgili Temel Kavramlar	10
1.2.2.1. Büyüme	11
1.2.2.2. Gelişme	11
1.2.2.3. Olgunlaşma.....	12
1.2.2.4. Hazırbulunuşluk.....	13
1.2.2.5. Öğrenme	13
1.2.3. Gelişimin Temel İlkeleri	14
1.2.3.1. Gelişim Kuralları	14

1.2.3.2. Gelişimi Etkileyen Faktörler	15
1.2.3.2.1. Kalıtım	15
1.2.3.2.2. Çevre	16
1.2.3.3. Gelişimde Kritik Dönem	17
1.2.3.3.1. Dönem	17
1.2.3.3.2. Kritik Dönem	17
1.2.4. Gelişim Dönemleri	18
1.2.4.1. Fiziksel Gelişim	18
1.2.4.1.1. Büyüme Etkileyen Faktörler	21
1.2.4.1.2. Fiziksel Gelişimin Diğer Gelişim Alanlarıyla İlişkisi	22
1.2.4.2. Bilişsel Gelişim	23
1.2.4.3. Psikomotor Gelişim	24
1.2.4.3.1. Psikomotor Gelişim İçin Oyunun Önemi	25
1.2.4.4. Sosyal Gelişim	26
1.2.4.4.1. Sosyal Gelişimle İlgili Kavramlar	27
1.2.4.5. Duygusal Gelişim	28
1.2.5. Çocuk ve Spor	29
1.2.5.1. Çocuklarda Spora Katılım	30
1.2.5.2. Çocuklarda Değişik Sportlara Başlama Yaşları	32
1.2.6. Aile	32
1.2.6.1. Aile Kavramı	32
1.2.6.2. Aile Yapısı ve Önemi	32
1.2.6.3. Aile ve Spora Yönlendirme	33
1.2.7. Spor	34
1.2.7.1. Çocuk Açısından Spor	35
1.2.7.2. Aile Açısından Spor	36
1.2.7.3. Toplum Açısından Spor	36
1.2.7.4. Sağlık Açısından Spor	37
1.2.7.5. Eğitim Açısından Spor	37
1.2.7.6. Sporda Yönlendirme	37

1.2.7.7. Çocuğu Spora Yönlendirmede Ailenin Rolü	38
1.2.7.8. Çocuğu Spora Yönlendirmede Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Rolü ..	38
1.2.7.9. Spordan Beklentiler	38
BÖLÜM II: YÖNTEM	40
2.1. Araştırma Modeli	40
2.2. Evren ve Örneklem.....	40
2.3. Veri Toplama Teknikleri	41
BÖLÜM III: BULGULAR	43
3.1. Araştırmaya Katılan Ailelerin Çocuklarını Spora Göndermedeki Beklentileri ..	43
3.2. Çocuklardaki Davranış Değişimleri.....	46
3.3. Sporun Önündeki Engeller.....	48
BÖLÜM IV: SONUÇ VE TARTIŞMALAR.....	50
EKLER.....	63
ÖZGEÇMİŞ.....	71

SİMGELER VE KISALTMALAR

Çev	: Çeviren
GSİM	: Gençlik Spor İl Müdürlüğü
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
v.b.	: Ve Benzeri (Bunun Gibi)
v.d.	: Ve Diğerleri

TABLÖLAR

Tablo 1. Araştırmanın Örneklemini Oluşturan Öğrenci Sayısı	41
Tablo 2. Araştırmaya katılan ailelerin çocuklarını spora göndermedeki beklentilerinin sıralaması.....	43
Tablo 3. Anne babaların çocuklarını okul sporlarına göndermedeki beklentilerine ait veriler t-testi.....	44
Tablo 4. Anne babaların çocuklarını okul sporlarına göndermedeki beklentilerine ait veriler t-testi.....	45
Tablo 5. Ailelerin ilköğretim okullarında spor yapan çocuklarında gözlemledikleri davranış değişiklikleri	46
Tablo 6. Araştırmaya katılan ailelerin çocuklarının spora devam edebilmesi yönünde gördükleri engellerin(risklerin) sıralaması	48

ŞEKİLLER

Şekil 1. Antrenman Dönemlemesi (Bompa, 1994).	31
--	----

BÖLÜM I: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Giriş

Bu bölümde; araştırmanın problem durumu ortaya konmaya çalışılmış ve araştırmaya destek sağlayıcı bilgiler üzerinde durulmuştur. Ayrıca araştırmanın problem cümlesi, alt problemleri, amacı ve önemi ile araştırmanın varsayımları ile sınırlılıkları ve araştırmanın konusu ile ilgili tanımlara yer verilmiştir.

1.1.1. Problem Durumu

Bireylerin beden eğitimi ve spor dünyasını tanımasını sağlayan ilk sosyal kurum ailedir. Ailenin sosyalleşme üzerindeki bu etkisi, çocuğun beden eğitimi ve spor aktivitelerine katılıp katılmayacağını ve katılıyorsa da ne şekilde katılacağını belirlemektedir. Ailelerin bu konudaki yaklaşımı, çocuklarının bu aktivitelere katılıp katılmamaları noktasında neredeyse en belirleyici unsurdur (Erdemli, 1991).

Aile yaşamı ve ailelerin beklentileri son 20 yıldır genelde batı toplumlarında; geleneksel aile yapısına yönelik baskılar, ailenin reisi olarak görülen babaların çocuğun gelişimi için duyduğu sorumluluk, birey üzerindeki neo-liberal baskılar, aile yaşamındaki cinsel eşitlik üstüne liberal-feminist baskılar, cinsiyet ve cinsellik düşüncesindeki gelişmeler yüzünden dramatik biçimde değişmektedir. Bu faktörlerin bir sonucu olarak aileler, haftada yedi gün 24 saat çocukların eylemleri ve her nerede olduklarına yönelik sorumluluk taşımaktadırlar (Pehlivan, 2009).

Her anne baba başarılı çocuklar yetiştirmek ister. Bununla birlikte herkesin ‘‘başarı’’ dan anladığı çok farklıdır. Çocuklar, akademik alanların dışında da spor, sanat, insanlarla kolay iletişim kurmak gibi farklı alanlarda başarılarla sahip olabilirler (Dereobalı, 2005).

Toplumda sorumluluk yüklenecek yetişkinlerin iyi alışkanlıklar edinmesinde bireyler arası ve toplumlar arası sağlıklı ilişkiler kurulmasında çocukluk döneminde başlayan sporun büyük önemi vardır (Kotan vd., 2009). Varoluşundan bu yana insanoğlu, bilerek ya da bilmeyerek sporun içinde olmuştur. Geçmişte olduğu

gibi günümüzde de spor, eğlence aracı olarak işlevini sürdürmekte ve yediden yetmişe herkesin ilgisini çekmektedir (Karasüleymanoğlu, 1995).

İnsanların, giderek kalabalıklaşan dünyamızda, düzensiz şehirleşme ve karmaşık endüstrileşmenin olduğu yerleşkelerde içice yaşayışı, toplumun genç insanlarını da etkilemekte ve bu karmaşanın ortasında kalmış olmak gençleri çeşitli bunalımlara sürüklemektedir. Genç insanlar devamlı bir arayış içinde buldukları gibi, tükenmez enerjilerini de harcamadıkları için huzursuzdurlar. Ülkemizde gençler dar sokak araları, kalabalık dersaneler, sigara dumanı içinde kahvehaneler, taş ve beton yığını şehirler, gün geçtikçe artan trafik ve kirlenen hava koşulları içinde; bir araya gelecek, dinlenecek, eğlenecek, kültürel, sanatsal ve sportif etkinliklere katılacak ve sosyal bir varlık olarak gelişimlerini hızlandıracak olanaklardan yoksun bırakıldığı için giderek daha uyumsuz bir toplum kesimi haline gelmektedir (Erkan, 1992).

Spor çocuklara yeni beceriler kazanma ya da yeni işler başarma fırsatı sağlamaktadır (Leblanc ve Dickson, 2005). Spor, yenme ve muktedir olma gibi, insanın şuuraltı duygularının tatminini amaç edinen, belirli kurallar içerisinde yapılan, rekabete dayalı, sosyalleştirici, bütünleştirici, fiziki, zihni ve ruhi faaliyetlerin bütünüdür (Şahin, 2005).

İçinde bulunduğumuz çağda spor, bütün toplumlarda insanların önemle ilgilendiği bir uğraşı alanıdır. Spor, özellikle en hareketli dönemlerini yaşayan ve sonsuz enerji ile dolu bulunan gençler için vazgeçilmez bir ilgi alanı olmaktadır (Atlı, 2008). Çocuklara sporda etkin olmanın spor ve diğer ilgiler arasında bir denge kurmaya izin veren sağlıklı bir yaşam biçiminin bir parçası olduğunu erken yaşlarda öğretmek gerekir (Leblanc ve Dickson, 2005).

Keskin (2006), velilerin çocuklarının serbest zamanlarını sporla geçirmelerini istediklerini belirtmiş ve ailelerin eğitim seviyeleri dikkate alındığında lisansüstü eğitim yapmış olanların tamamı (%100) çocuklarının serbest zamanlarını sporla geçirsin istemektedirler. Buda dikkat çekici bir orandır.

Spor, yetişmekte olan nesillerin temel ögesi olan insana, ruhen ve bedenen tümüyle sağlık kazandıran bir uğraş alanı olarak kabul edilmektedir. Bireyin gelişiminin sağlıklı olması, dayanıklılığın artırılması, sürat ve kuvvet gibi özelliklerin

geliştirilmesi, ruhsal ve bedensel açıdan sağlıklı insanların topluma kazandırılması sporun temel amacıdır (Atlı, 2008).

Spor, başarıyı genişletme ve yarışmada üstün gelme amacını içerir (Aracı, 2001). Spor çocuğa fiziksel bir sağlıktan daha fazlasını verir. Çocuğun hem psikolojik hem de toplumsal gelişimine katkıda bulunur (Leblanc ve Dickson, 2005). Spor etkili ve çekici bir eğitim unsurudur. Bireyi topluma hazırlar. Bireyin mevcut yapısını geliştirici ve eğitici rol oynamasının yanında fikir ve ruh eğitiminde önemli bir rolü vardır (Aracı, 2001). Henüz çocukluk, ergenlik ve genç yetişkinlik evresinde olan, çeşitli bilgi ve alışkanlıklar edinme çağını yaşayan, her kademedeki okuyan öğrencilerin, çağımız koşullarına uygun biçimde yetiştirilmeleri için sporun önemle ele alınması gerekir (Atlı, 2008).

Anayasamızın 58 ve 59. maddeleri gereğince sporun geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması ile gençlerin kötü alışkanlıklardan korunması devletin ana görevidir. Devlet bu görevini 3289 sayılı kanun gereğince, okullarda spor kulüpleri vasıtasıyla yürütmektedir (Altınok, 1995).

Şimşek (2005), yapmış olduğu çalışmada; Türkiye’de tüm kamu ve özel kuruluşların mutlaka bir spor kulübü bulundurmasını, her okulun bir spor salonu ya da spor yapmaları için bütün imkânları hazırlanmış bir tesisi olması gerektiğini ifade etmiştir.

Çocuklar için bilgiler, kendilerinin farkına varma sürecinden daha ağır olan eğitime geçme sürecine kadar her safha da önemlidir. Çocuklara kendi hareket potansiyellerinin ne kadar önemli olduğunu gösterirken, kendi fikirlerini geliştirmek içinde şans verilir. İlköğretimde bu programda yer alan 1 ve 2.seviyedeki egzersizleri yaparken çocukların bu hareketlerdeki amaçları anlamaları çok önemlidir. Çocuk bu seviyede fikir ve deneyimlerini geliştirerek devam eden yaşantısı ile daha iyi bütünleşmiş olur (Mengütay, 2005).

Okul çağı, çocuğun ailesinin dışında, dış dünyaya açıldığı ve çevresinin önemli ölçüde genişlediği çağdır (Dereobalı, 2005). Mecburi ilköğretim çağı, 6 - 14 yaş grubundaki çocukları kapsar. Bu çağ çocuğun 5 yaşını bitirdiği yılın eylül ayı sonunda başlar, 14 yaşını bitirip 15 yaşına girdiği yılın, öğretim yılı sonunda biter (Resmi Gazete, 1996). Bu dönemde, çocuğun sporu yaşamının bir parçası haline

getirmesi ve ileriki dönemlerde de sürdürmesi için ailesinin ve öğretmenlerinin desteği büyük önem taşımaktadır (Dereobalı, 2005). Ancak, çocuklar sanılanın aksine okulda geçirdikleri zaman içerisinde doğal olarak aktif değildir. Birçok ebeveyn çocuklarını okulda gözlemlediklerinde onların hareket halinde olduklarını görürler ve oldukça aktif olduklarını düşünürler. Ancak, yapılan incelemelerde çocukların hareket-dinlenme modeli şeklinde hareket ettikleri görülmüştür (Mengütay, 2005).

Günümüzde Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi konusunda devletin vermesi gereken önem, her boyutu ile karşımıza çıkmaktadır. Şu gerçeği tekrarlamakta yarar görmekteyiz. Gelecek nesillerin sağlıklı, başarılı ve her bakımdan güçlü olmaları, onlara verilecek iyi bir eğitimle olasıdır. Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi, bunun gerçekleştirilmesi için önemli bir araç olacaktır (Çobanoğlu, 1992).

Gelişimde her dönemin kendine özgü özellikleri vardır. Örneğin ilköğretimin birinci kademesinde somut düşünen çocuk, ikinci kademe soyut düşünme becerisini geliştirmeye başlar. İlköğretimin birinci kademesinde çocuğun en önemli sosyal çevresi aileyken, ikinci kademe akran grubu olmaktadır (Erden ve Akman, 2004). İlköğretim çağı çocuğunun büyüme ve gelişimi sürekli ve tutarlıdır. İlköğretim çağı çocuğunun kemikleri uzunluk, genişlik ve genel kompozisyon açısından sürekli değişikliğe uğrar. Egzersiz, normal kemik gelişimi için büyüme çağında oldukça önemlidir (İnan, 2005).

İlköğretim dönemi çocuğu yaptığı spor aktivitesini başta ailesi olmak üzere çevresi ile paylaşmak ve onlar tarafından desteklenmek ister. Çocuğun bu beklentisi aile ve çevresi tarafından olumlu karşılandığı takdirde çocuğun spor aktivitelerine katılımı süreklilik kazanacaktır. Daha önce konumuz ile ilgili yapılmış olan benzer çalışmalar da;

Pehlivan (2009), aileler spor okuluna devam eden çocuğunda ilk üç sırada; kendine güven duygusunun arttığını, arkadaş sayısında artış olduğunu ve daha çok işbirliği içine girip paylaştığını gözlemişlerdir. Aileler, sporun önünde gördükleri engelleri ise şöyle sıralamışlardır: sınavlara hazırlık (OKS, SBS ve ÖSS) ve dersler, spor saha ve salonların eksikliği, TV izleme, video ve bilgisayar oyunları (Pehlivan, 2009).

Elde edilen verilere göre araştırma grubunu oluşturan aileler çocukların sportif etkinliklere katılımını yoğun olarak istemekte ve bu tür etkinliklerin çocuğun gelişimde önemli bir etkisi olduğunu ve çocukları için sporun gelecekte profesyonel bir meslek olarak düşünebileceklerini vurgulamaktadırlar (Şimşek, 2005)

Keskin (2006), genel olarak ailelerin görüşleri sporun çocuklarının gelişimlerine olumlu katkısı olacağı yönündedir. Ancak eğitim seviyesi düşük dar gelirli aileler, diğer eğitim ve gelir düzeyine sahip ailelere oranla çocuklarını spora yönlendirmelerinde maddi kazanç beklentisinde oldukları görülmektedir. Ayrıca dar gelirli aileler, çocuklarının branşlarını kendileri belirlerken ileride çok kazanan ve ünlü birer sporcu olmalarını istemektedirler. Bu onların gelecekte statü atlayarak sosyo-ekonomik durumlarını çocukları aracılığı ile düzeltme arzusunda olduklarıyla ifade edilebilir.

Aile faktörünün spor branşını belirlenmesindeki etkisini inceleyen Ocak vd. (2010), yapmış oldukları çalışmada, velilerin çoğunluğunun çocuklarının görüşlerini destekledikleri görülmüştür. Ancak erkek veliler çocuklarının branşlarının belirlenmesinde bayanlara oranla daha etkili olmaktadır.

(Nar, 2007), sporun insan yaşamındaki önemini kavranmasında ve sağlıklı bir yaşam için vazgeçilmez bir alışkanlık haline getirilmesin de okullara önemli görevler düşüğünü ve ülke sporunun altyapısını oluşturan okul sporlarının bir eğitim programı dâhilinde planlanıp yürütülmesine destek verilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

İlköğretim kurumlarında spor yapan çocukların ailelerinin beklentilerinin tespit edilmesinde, spor yapan çocuklarının davranışlarında ne gibi değişiklikler olduğunun farkına varılmasında ve okullarda sporun önündeki engellerin kaldırılması için ciddi araştırmalara ihtiyaç vardır. Bu araştırmaların sonucunda ortaya çıkacak problemlere, alınacak olan mantıklı tedbirlerle okullarda sporun önündeki engellerin kaldırılması amaçlanmaktadır. Dolayısıyla bu araştırmada; ailelerin beklentileri ve spora katılımın önündeki engeller ortaya çıkarılarak, çözüm yolları önerilecektir.

Araştırmanın bu konuda yapılacak araştırmalara da yardımcı olabileceği düşünülmektedir. İlköğretim okullarında okuyan sporcu öğrenciler üzerinde gerçekleştirilen bu araştırmada; öncelikle ailelerin beklentileri ölçeklerle saptanmaya

çalışılmış, daha sonra da ailelerin çocukları üzerinde gözledikleri davranış değişiklikleri ve spordan beklentileri incelenmiştir.

1.1.2. Problem Cümlesi

İlköğretim okullarında spor yapan çocuklarda ailelerin beklentileri, çocuklarda gözlenen davranış değişimleri ve spora katılımın önündeki engeller nelerdir?

1.1.3. Alt Problemler

Temel araştırma problemi doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevaplar aranmıştır

Ankete katılan ailelerin çocuklarını spora gönderme sebepleri farklılaşmakta mıdır?

1- Ailelerin Beklentileri Nelerdir?

2- Çocuklarda Davranış Değişimleri Nelerdir?

3- Sporun Önündeki Engeller Nelerdir?

1.1.4. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, İlköğretim okullarında spor yapan çocuklarda ailelerin beklentileri, çocuklarda gözlenen davranış değişimleri ve spora katılımın önündeki engelleri belirlemektir.

1.1.5. Araştırmanın Önemi

İlköğretim okullarına devam eden çocukların okul spor kulüplerine ait takımlara katılmalarında ailelerin görüşlerinin araştırılması, çocukların spora etkin bir şekilde yönlendirilmesi ile bu tür etkinlikleri düzenleyen ilköğretim okullarının bu beklentilere göre yeni bir yapılanma sürecine girmelerine yardımcı olacaktır. Çocukların spora yönlendirilmesinde ailelere önemli görevler düşmektedir. Araştırma ile spora yönlendirme konusunda ailelerin izleyeceği yolun belirlenmesi,

üstlenecekleri rolün biçimlendirilmesi ve ilköğretimlerdeki spora katılımın önünde var olan aksaklıkların belirlenip ortadan kaldırılması yönünde katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Ancak, spordaki gelişmenin kaynağından biride ailedir ve öğretim çağındaki çocuğun sporda belirli bir amaca yönelmesi ve aktif hale gelmesi için gerekli faktörlerden birisi de aileden kaynaklanan motivasyon olmaktadır. Öte yandan özel okullarda okuyan öğrenci velilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı olan ilgilerinin varlığı da sevindiricidir (Nar, 2007).

Ülkemizin, daha kültürlü, sağlıklı, sanatsal ve insancıl değer ölçüleri yüksek ve mutlu insanların ülkesi olabilmesi için olduğu kadar ülkenin tüm kalkınma çabalarını destekleyecek dinamik insan gücü için de, geleceğin güvencesi olan gençlerimizi özenle yetiştirmeliyiz. Gençlik, sanat, kültür ve spor sorunları, her türlü oyalayıcı ve engelleyici tartışmanın dışında tutularak, ivedilikle ele alınmalı ve modern Türk Gençliği'ni yetiştirmek için her çareye başvurulmalıdır (Erkan, 1992).

Araştırma, ilköğretim okullarında spor yapan öğrencilerin ailelerin gelir düzeylerini eğitim düzeylerini çocuklarını spora gönderme isteklerini, spordan beklentilerini ve çocukları için sporun önünde gördükleri engellerin belirlenmesini içeren bir çalışma olması açısından önemlidir.

Yapılan çalışma, Milli Eğitim Bakanlığına, beden eğitimi öğretmenlerine ve öğretmen yetiştiren öğretim kurumlarına faydalı olacağı düşünülmektedir.

Araştırma bundan sonra yapılacak araştırmalara ışık tutacak olması ve beden eğitimi öğretmenleri ile aileler arasında eksik kalan ve aksayan yönlerin gelişmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.1.6. Araştırmanın Sayıtları

- 1- Anketin güvenilirliği ve geçerliliği yeterlidir.
- 2- Sorulara verilecek cevapların doğruluğu yansıttığı varsayılmıştır.
- 3- Seçilen örneklem evreni temsil edecek niteliktedir.

1.1.7. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma 2011-2012 Eğitim öğretim yılında okul sporlarına katılan ve sporcu lisansına sahip öğrencilerle sınırlıdır. İlköğretim kurumunda öğrenim gören öğrencilerle sınırlıdır. Ortaöğretim ve yükseköğretim araştırma kapsamı dışında tutulacaktır. Okul sporları dışındaki branşlar araştırma kapsamı dışında kalacaktır. Çalışma anket yöntemi ile sınırlandırılmıştır.

1.1.8. Tanımlar

İlköğretim: 1961’ de kabul edilen 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu’nda “İlköğretim, her yurttaşın görmesi gereken temel eğitimidir.”denir.

Spor: Beden eğitimi faaliyetlerini özelleştirerek çeşitli branşlarda somutlaşmış, üst düzeyde yapıldığında fizyolojik, psikolojik, estetik teknik özellikleri gerekli kılan yarışmaya dayalı ve katı kurallarla çevrili bir etkinliktir (Aracı, 2001).

Aile: Aile anne-baba ve çocuklardan oluşan en küçük toplumsal kurumdur (Megep, 2007). Türk Medeni Kanuna göre aile, hukuki bir işlem olan nikâhla kurulur. Nikâh işleminin tamamlanmasıyla evlilik birliği kurulur. Karı kocadan ibaret olan çekirdek aile meydana gelir. Kanunlarımız, ana-baba ve çocuklardan meydana gelen çekirdek aile anlayışını benimsemiştir (Ağca, 2006).

Beklenti: Beklenti, herhangi bir konuda gerçekleşmesi istenilen veya umulan her türlü olguyu içeren duygudur. "Beklenti" ile "umut" her ne kadar birbirleri ile özdeşleştirilse de; beklenti, umut edilmesi şart olmayan durumlarda da var olabilir. Kısacası bir insan bir beklentide bulunduğu anda, onu tam karşılığıyla ummuş olmayabilir. Bir başka deyişle, *ummak* yerine istenilen tüm değerler, beklenti tanımına dahildir (URL-1, 2012).

1.2. Genel Bilgiler

1.2.1. Çocuk

Çocuk sürekli gelişim gösteren bir canlıdır. Sperm ve yumurta hücrelerinin birleşmesiyle oluşan zigot, 280 gün sonra yeni doğan bebeğin özelliklerine ulaşır. Çocuğun dünyaya gelişiyle birlikte pek çok uyarıcı faktörler onun gelişimine etkide bulunur (Saygılı, 2005). Çocuk doğumdan sonra bütün alanlarda hızlı bir gelişim içindedir. Beden gelişimi 4 yaşına kadar çok hızlıdır, 12-14 yaş arasında beden gelişiminde tekrar görülen bir hızlanma ilk yaşlarındaki kadar değildir. Duyu organları üç yaşına kadar, oldukça iyi bir şekilde görevlerini yapacak duruma gelir. Sinir sistemindeki gelişimde ise çocuğun, yetişkinlik çağında ulaşacağı seviyenin yüzde doksanını, altı yaşına kadar tamamladığı görülür (Başaran, 1974).

Ulusal yasalarca daha erken yaşta reşit sayılma hariç, 18 yaşın altındaki her insan çocuk sayılır. Rüşit yaşı kavramı, hem ülkeler arasında hem de belirli bir ülkedeki medeni hukuk, ceza hukuku, siyasal ve diğer kurallara göre değişiklik göstermektedir. Örneğin; Küba'da reşit olma yaşı 18, Bolivya'da 21'dir, Nikaragua'da 15 yaşından büyük erkek, 14 yaşından büyük kız çocukları anne babalarının izni olmadan evlenebilirler (UNICEF 1998: 5- 11). 22.11.2001 tarihinde kabul edilen Türk Medeni Kanununun 11. maddesinde medeni hakları kullanma yeterliliğine sahip olma anlamına gelen erginliğin (reşit olma) 18 yaşı tamamlanması ile başladığını, 12.maddesinde ise 15 yaşını dolduran küçük kendi isteği ve velisinin rızası ile ergin kılınabileceğini hükme bağlamıştır (URL-2, 2012).

Çocuklar büyürler, olgunlaşırlar ve her şeyi bir bütün olarak görmeyi öğrenirler. Arkadaşlık yapmayı hem de iyi arkadaşlıklar kurmayı olanaklı kılan becerileri doğal bir şekilde kazanırlar (Dereobalı, 2005).

Geriye dönüp düşündüğümüzde büyük anne ve babalarımızın sizinkinden biraz farklı bir çocuk kavramına sahip olduğunu bulabilirsiniz. Belki onlar çocukların nasıl disipline edileceği, eğitileceği, çocuğa uygun davranışın ne olduğu konusunda farklı düşüncelere sahiptirler. Daha geriye gittiğimizde, çocukluk ve çocuk yetiştirme kavramlarının yüzyıllar boyunca dramatik bir değişim gösterdiğini fark edebiliriz (Gander ve Gardiner, 2001).

Çocukluk süreci, 18. yüzyıldan itibaren yaşamın farklı ve özel bir bölümü olarak algılanmaya başlandı. 19. yüzyılda eğitimciler, çocuklara kendilerini ifade etme olanağı verilirse, sağlıklı büyüme göstereceklerini ileri sürerek, çocuk gelişimi ve davranışlarının yönlendirilmesi gerektiğini savundular. Çocukların duygusallaştırılması olarak nitelenebilecek bu eğilim, 20. yüzyılı gerçek bir çocuk yüzyılı yapmıştır. “ Çocukluk Döneminde Spor” kavramı da yine bu yüzyılda olgunlaşmıştır (Öztürk, 1998).

Daha birkaç yüz yıl önce birçok insan yaşamın ilk on sekiz yılının belirleyici olduğunu, daha sonraki gelişimin ve işleyişin temelini oluşturduğunu düşünmüyordu. O günden beri çocuk yetiştirme ve çocuklara uygun davranış konusunda birçok tutum geliştirilmiştir. Araştırmalar sonucu bilgi birikimi arttıkça, çocuğu anlama alanı genişledikçe, çocuğun gelişimine olumlu katkı sağlayacak yetenekler geliştirilmiştir. Bundan başka, yeni değerler, kolaylıklar, tıbbi bilgi, daha yüksek yaşam standardı batı toplumunda çocukların yeri ve yetiştirilmesi konusundaki değişimleri hızlandırmıştır (Gander ve Gardiner, 2001).

Çocuk gelişirken büyür, insanlarla ilişki kurar ve yaşadığı çevreyi tanır. Bu gelişim bir bütünlük içinde olmaktadır. Bu yüzden çocuğun gelişim özellikleri iyi bilirse; hem problem olup olmadığı, hem de sağlıklı büyütme konusunda fikir edinilmiş olur (Saygılı, 2005).

1.2.2. Gelişim İle İlgili Temel Kavramlar

İnsan gelişiminin öyküsü geçmiş tarihin ve modern teknolojinin büyüleyici bir kayıdır. Yüz binlerce, belki milyonlarca yıl önce insanların yaşamları kesinlikle aynı biçimde başlamıştır. Kuşaklar boyunca biriken genetik kodları taşıyan iki mikroskobik hücre birleşerek kendisi de biricik olan, düşüncede ve duyguda oldukça karmaşık olan insanı medyana getirmişlerdir (Gander ve Gardiner, 2001).

Çocuklarını eğitirken yetişkinlerin düşükleri en büyük kusur, kendilerinin öğrenebileceği bilgi, beceri ve tavırların çocukları tarafından da öğrenilebileceğini sanmalarıdır (Başaran, 1974). Davranış değiştirme mühendisleri olarak tanımlanan öğretmenlerin, etkili öğrenmeyi sağlayabilmeleri için, değişik yaş ve gelişim dönemindeki öğrencilerin özelliklerini bilmeleri ve öğretme-öğrenme ortamlarını bu

özelliklere uygun olarak düzenlemeleri gerekmektedir (Senemoglu, 2003). Nasıl ki, bir sanatçı elindeki malzemenin özelliklerini bilmeden büyük eserler meydana getiremiyorsa, öğretmende kendisine verilen öğrencilerin özelliklerini bilmeden onu sağlıklı bir şekilde yetiştiremeyecektir (Deniz ve Erözkan, 2006).

İnsanlar yaşamları boyunca gelişme ve değişme içindedirler. Öğrenme durumuna giren bireyde kendi gelişiminin bir noktasındadır. Eğitimin en kısa zamanda ve en üst düzeyde gerçekleştirebilmesi için bireyin içinde bulunduğu gelişim düzeyi veya aşamasını ve bu düzeyin özelliklerini bilmek gerekir (Bacanlı, 2005). Okulöncesi, ilköğretim, ortaöğretim, yükseköğretim çağındaki çocuk ve gençlerin konuşma, düşünme, problem çözme biçimleri ve güçleri, sosyal, duygusal ve psiko-motor gelişim özellikleri birbirinden farklıdır; öğretmenler öğretim sürecinde öğrencilerin tüm bu özelliklerini dikkate aldıklarında başarılı bir eğitim gerçekleştirebilirler (Senemoglu, 2003).

1.2.2.1. Büyüme

Vücudun sadece boy, kilo ve hacim olarak artmasıdır. Büyüme, vücudun değişik organlarında değişik hızlarda gerçekleşebilir (Senemoglu, 2003). İnsan organizması, bütün diğer canlılarda olduğu gibi, ana rahmindeki tek hücre halinden başlayarak doğuma, doğumdan ölümüne kadar boy ve ağırlık bakımından, bazen yavaş, bazen hızlı bir büyüme içindedir (Başaran, 1974).

1.2.2.2. Gelişme

Döllenme ile başlayıp yaşam boyu devam eden karmaşık bir süreçtir (Şahin, 2005). Basamaklar halinde devam eden gelişim sürecinde bir basamağı başarıyla geçiren bireyin sonraki basamaklarını da başarıyla geçmesi beklenmektedir (Deniz ve Erözkan, 2006). Organların belli bir seviyeye gelmesi büyüme ve olgunlaşma ile mümkündür. Bu da daha çok insanın sinirlerinin, kaslarının, kemiklerinin duyu organlarının ve benzerlerinin bir işi yapabilecek duruma gelmesini gerektirir. Oysa insanın bir işi yapabilmesi için öğrenmeye de ihtiyacı vardır. İnsan devamlı olarak yaşantılar edinir. İnsanın her yeni yaşantısı, onu daha değişik davranışlar yapmaya yöneltir. Böylece olgunlaşma ile öğrenme birbirine dayanarak ve bir bütünlük içinde

devam eder. Diğer yandan insan, yeni şeyler öğrenerek olgunlaşma ve hazır bulunuşluk seviyesini de yükseltir. Olgunlaşmanın ve öğrenmenin birbirine dayanarak ve birbirini tamamlayarak devam etmesi insanların gelişimini meydana getirmektedir (Başaran, 1974).

Gelişme, olgunlaşma ve öğrenme etkileşimlerinin bir ürünüdür. Gelişim bir süreçtir. Olgunlaşma ve öğrenme olmadan gelişim sağlanamaz. Örneğin; bir çocuğun ağaca tırmanması devimsel bir gelişmedir. Çocuk kas ve kemikleri yeterli büyüklüğe ve olgunluğa erişmeden ağaca tırmanmayı öğrenemez. Kas ve kemikleri yeterli olgunluğa eriştikten sonra ağaca tırmanmayı öğrenmişse de ağaca tırmanma davranışı gösteremez. Demek ki gelişme, olgunlaşma ve öğrenmeyi kapsayan temel bir kavramdır (Senemoglu, 2003).

1.2.2.3. Olgunlaşma

Çocuk bir gelişim döneminden diğerine bireysel hızıyla, aşamalı olarak ilerler. Meydana gelen bazı değişimler öncelikle olgunlaşmaya bağlıdır. Olgunlaşma, öğrenme yaşantılarından bağımsız, biyolojik olarak kalıtım tarafından kontrol edilen bir değişimdir. Olgunlaşma, vücut organlarının kendilerinden beklenen fonksiyonu yerine getirebilecek düzeye gelmesi için, öğrenme yaşantılarından bağımsız olarak, kalıtımın etkisiyle geçirdiği biyolojik bir değişimdir (Senemoglu, 2003). Olgunlaşma terimi büyüme teriminden daha değişik anlamdadır. Organizmanın büyüyerek bir işi yapabilecek seviyeye ulaşmasına olgunlaşma diyoruz (Başaran, 1974).

Bir çocuk konuşma olgunluğuna ulaşmadan, ne kadar alıştırma yaptırılırsa yaptırılırsın gereği gibi konuşamaz. Aynı şekilde, bir öğrenciye okuma yazma olgunluğuna erişmeden okuma yazma öğretmeye çalışmak, sesleri ayırt etmeyi öğrenmeden nota öğretmeye uğraşmak olgunlaşma gerçekleşmediği için imkânsızdır (Selçuk, 2004).

Olgunlaşma fiziksel gelişime büyük ölçüde etki eder. Birçok psikomotor davranışın yapılması olgunlaşmaya bağlıdır. Örneğin; çocuğun kas ve kemik yapısı yeter olgunluğa gelmeden, ne kadar yürüme alıştırması yaptırırsak yaptıralım, çocuk yürümeyi öğrenemez. Ayrıca olgunlaşma, çocukların belli bir yaşta gösterebilecekleri özelliklerde ki en fazla artışı sağlayabilir. Henüz el kaslarını tam

olarak kontrol edemeyen beş yaş çocuğu, genellikle on yaş çocuğu kadar düzgün ve kontrollü bir şekilde çizemeyecektir (Senemoglu, 2003).

1.2.2.4. Hazırbulunuşluk

Öğrenmeye hazırbulunuşluk, daha geniş bir anlam taşır. Hazırbulunuşluk terimi herhangi bir konunun öğrenilmesi için gerekli olan olgunlaşmayla birlikte bu konunun dayanacağı ön yaşantıları da içine alır (Başaran, 1974). Olgunlaşmadan daha geniş kapsamlı bir kavram olup, kişinin olgunlaşma öğrenme sonucu belli davranışları yapmaya hazır olmasıdır (Selçuk, 2004). Hazırbulunuşluk olgunlaşma ve öğrenmenin etkileşimi sonucu daha önce gerçekleştirilemeyen bir davranış ve becerinin başarılması için gerekli şartların oluşmasına hazırbulunuşluk denir (Arı, 2005).

Örneğin; bisiklet kullanmak için yeterli hazırbulunuşluk düzeyinde olan bir çocuk; bisiklet kullanmaya isteklidir, bisikleti kullanmak için gerekli olan kaslar ve diğer organları yeterli olgunluğa erişmiştir, bisikletin nasıl kullanılacağı ile ilgili ön koşul öğrenmelere sahiptir, genel sağlık durumu bisiklete binmesine uygundur (Senemoglu, 2003).

1.2.2.5. Öğrenme

İnsan davranışının hemen hemen tamamı öğrenme ile kazanılmıştır. Çok az davranış refleks olarak doğuştan getirilir. Başlangıçta bir bebeğin davranışları doğuştan getirilmiş genel nitelikte tepkisel davranışlardır. Bebeğin gelişim süreci içerisinde bu tepkisel davranışlar biyolojik olgunlaşma ve öğrenmenin sonucu ayrılaşmış davranış şemalarına dönüşür (Arı, 2005).

Öğrenme bireyin çevresiyle belli bir düzeydeki etkileşimleri sonucunda meydana gelen nispeten kalıcı izli davranış değişmesidir. Örneğin; çocuğun düzgün bir şekilde kalem tutabilmesi için el ve parmak kaslarının, kemiklerinin yeter büyüklüğe ve olgunluğa erişmesi yetmez. Çocuğun kalemin nasıl tutulduğunu görmesi, kalem tutma denemelerini yapması, düzgün tuttuğunda bundan haberdar edilmesi pekiştirilmesi gerekir (Senemoglu, 2003).

Örneğin; bebek yeni doğduğunda ağızına verilen her şeyi refleks olarak (emme refleksi) emer. Bu emme refleksi zamanla beslenme davranışına dönüşür. Beslenme davranışının kazanılmasında temel etken olgunlaşma ve öğrenmedir (Arı, 2005).

1.2.3. Gelişimin Temel İlkeleri

1.2.3.1. Gelişim Kuralları

Öğrencinin gelişiminin tanınması onun nasıl bir yaşam örüntüsü içinde olduğunu tanımakla olanaklıdır. Her öğrencinin kendine özgü bir gelişimi olmakla beraber, genellikle aynı gelişim devresinde olan öğrencilerin birbirine benzeyen yönlerinin oluşu bizi bazı genel kurallara götürmektedir. Böylece bu genel kurallar öğrenciyi tanıma işimizi kolaylaştırmakta ve her öğrencinin gelişiminin bireysel yönlerini tanımaya zaman ayırmamıza yardım etmektedir. Bütün insanlar için geçerli olabilen gelişimin genel kuralları şunlardır; (Başaran, 1974).

1- Gelişim organizmanın çeşitli kısımları için farklı oran ve hızlarda gerçekleşir. Yani, vücudun her yanı aynı hızda ve aynı oranda gelişmez. İçinde bulunulan düzeyde vücudun çeşitli kısımları farklı gelişim özellikleri gösterirler. Ayrıca gelişimin çeşitli alanları arasında farklılık görmek mümkündür. Yaşamın ilk yılları daha çok fiziksel gelişim ağırlıkta iken daha sonra zihin gelişimi ve kişilik gelişimi önem kazanır (Bacanlı, 2005).

2- Gelişim, baştan aşağı doğru bir yön izler. Döllenmeden sonra embriyo döneminden fetüse geçişte ilk gelişen kısım beyin (merkezi sinir sistemi)'dir. Daha sonra omurilik ve iç organlar oluşur, bu düzen doğumdan sonrada devam eder. Yeni doğan bebekte beyin gelişimi tamamlanmıştır. Sadece beyin hücrelerinde bir miktar büyüme olur ve yeni sinirsel bağlar oluşur. Yeni doğan bebekler boyun kaslarını kontrol edebilirler (birinci ayın sonunda). Daha sonra ki aylarda oturabilirler (gövdeyi dik tutan kasların gelişimi). Bacaklarda ki uzun kasların ve ayak kaslarının olgunlaşması daha sonra gerçekleşir (Arı, 2005).

3- Gelişim kalıtım ve çevrenin etkileşiminin ürünüdür. Kalıtım bir insanın ana babasından getirebildiği var kuvvetleri ifade etmektedir. Başka bir deyişle bir

insan birçok yönleri ile ana babasına veya daha önce ki soyuna çekmektedir. Diğer yandan insan ana babasından getirebileceği var kuvvetlerini bir çevre içinde ve çevreyle etkileşerek geliştirebilmektedir. Böylece çevrenin birbiri ile etkileşimi insanın gelişim örüntüsünü dokumaktadır (Başaran, 1974).

4- Gelişim süreklidir ve elli aşamalarda gerçekleşir; gelişim ileriye doğrudur ve birikimli bir süreçtir. Gelişimde her aşama kendinden öncekine dayalı, kendinden sonraki aşamaya hazırlayıcıdır. Ancak, bu gelişim aşamaları birbirinden kesin çizgilerle ayrılmış değildir. Birbiri ile iç içe geçmiş olabilir. Örneğin; ilkökul döneminde ki bir çocuk mantıksal düşünmeye başlamasına rağmen, “1 kilogram demir mi yoksa 1 kilogram pamuk mu ağırdır?” diye sorduğunuz zaman “ 1 kilogram demir” diyerek okulöncesi dönemde ki çocuğun özelliğini gösterebilir (Senemoğlu, 2003).

1.2.3.2. Gelişimi Etkileyen Faktörler

Gelişimde çevre mi, kalıtım mı daha etkilidir sorusu genellikle okullarda, çözümsüz bir durum olarak görüldüğü için ‘münazara’ (tartışma) konusu olarak öğrencilere verilir. Bilinir ki bu soru cevaplandırılmaz, çünkü yanlış bir sorudur. Genel olarak kalıtımın veya çevrenin etkili olduğunu söylemek yerine, bazı özellikler için çevrenin, bazı özellikler için kalıtımın daha etkili olduğu söylenebilir. Dolayısıyla belli bir özellik için çevrenin mi, kalıtımın mı daha etkili olduğu sorulmalıdır (Bacanlı, 2005).

1.2.3.2.1. Kalıtım

İnsanı meydana getiren ilk hücre babadan gelme spermle, anadan gelme yumurtanın rahim içerisinde birleşmesiyle meydana gelir. Bu birleşmeye döllenme diyoruz. Döllenme sırasında sperm ve yumurtanın her birinde 23'er kromozom vardır (Başaran, 1974).

Yumurta ve spermdeki 23'er adet kromozom birleşerek zigotun çekirdeğindeki 46 adet kromozomu yâda 23 çift kromozomu meydana getirir. Her kromozom, ana babadan çocuğa geçecek özellikleri taşıyan 20.000 genin değişik kombinasyonlarla dizilişinden oluşmaktadır (Senemoğlu, 2003). Gen terimi DNA

molekölünün bir bölümünü dile getirir. Genetikçilerde bu terimi kullanırlar, çünkü DNA molekülünün özel bir bölümü çoğu zaman bir özelliğin ya da göz rengi gibi fiziksel bir niteliğin gelişimiyle ilgilidir. Genellikle iki gen bir özellik ya da niteliği kodlar, çünkü kromozom çiftlerinden her biri birbirine uygun genleri taşır (Gander ve Gardiner, 2001).

Çoğu zaman DNA'ya yaşamın özü adı verilmektedir. DNA canlının tüm özellikleri ile ilgili bilgiyi içerir. Yani organların oluşumu diğer genlerin düzenlenmesi, organizma için yaşamsal öneme sahip olan enzimlerin salgılanması vb. DNA tarafından yönlendirilir (Senemoglu, 2003).

Kalıtım anne babada ki özelliklerin doğan çocuğa geçmesidir. Bir başka deyimle soya çekimdir. Bu etmenin büyüme üzerinde ki önemi çok büyüktür. Genetik büyüme planı, bir bakıma tüm büyüme olgusunu içerdiği fonksiyon ve kavramlar biçiminde formüle edilebilir. Her çocuğun büyüme örneği, büyüme oranı, boyunun maksimum düzeye ulaşma zamanı ve hızı, kemik ve cinsiyet yönünden olgunlaşması, genlerle tayin edilmektedir. Kan grubu, göz rengi, saç rengide, yine genlerle transfer olur. Tek yumurta ikizleri, çift yumurta ikizlerine ya da ikiz olmayan kardeşlere kıyasla birbirine daha çok benzer özellik gösterirler. Bununla beraber genetik yönden her şeyi sınıflamak ve önceden söyleyebilme olanağımız yoktur (Tepeli, 2010).

1.2.3.2.2. Çevre

Çevre, insanların ve diğer canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde buldukları fiziki, biyolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel ortamdır. Çevre, insana etki yapan her şeydir. Bunun içinde insanın kendisi de vardır. Toplumsal bir varlık olarak insan; içinde yaşadığı toplumsal çevrede toplumun bütünleyici bir üyesi olarak çeşitli ilişkiler ve etkileşimler içerisinde bulunur. Çevre, insanı etkileyen toplumsal, fiziksel, kimyasal ve biyolojik tüm sistemleri kapsamaktadır (Yiğit ve Bayrakdar, 2006).

1.2.3.3. Gelişimde Kritik Dönem

1.2.3.3.1. Dönem

Belirli zaman dilimlerinde içinde belirli özellikler ön plana çıkar. Bazı özelliklerin ön plana çıktığı bu gelişim aşamalarına dönem denir. En yaygın dönem sınıflaması yaşa göre yapılan sınıflamadır. Bebeklik, çocukluk, ergenlik, yetişkinlik, yaşlılık bu tür sınıflamaya örnek gösterilebilir. Dönem kavramı ile ilgili olarak değinilmesi gereken başka bir kavram ise kritik dönemdir (Selçuk, 2004).

1.2.3.3.2. Kritik Dönem

Gelişimde belli davranışların kazanılması gereken dönemler vardır. İlgili davranış ilgili dönemde kazanılmadığı zaman, daha sonraki dönemlerde kazanılamaz (telafi edilemez) veya kazanılması da çok zor olur. Bu dönemlere kritik dönem adı verilir (Bacanlı, 2005).

Kritik dönemde uygun uyarıcı ve uygun model değişkenleri önemli rol oynar. Yani bireyin belli bir davranışı kazanabilmesi için çevrede bu davranışla ilgili uyarıcıların ve uygun modelin olması gerekir. Çocuk annenin çıkardığı sesleri işitir ve daha sonra bu sesleri tekrar etmeye başlar. Bu süreç içinde anne çocuğun çıkardığı sesleri pekiştirir. Çocuk ana dilini öğrenmeye başlar (Arı, 2005).

Örneğin, bir bebeğin yürümesi ile ilgili kritik dönem 1 yaş civarındır. Bir çocuğun bazı rahatsızlıklardan ötürü 4 yaşında yürümeye başlaması kritik dönemin geciktiğini gösterir. Kritik dönemde yürüme gerçekleşmediği için bu çocuğun yürümesi ile ilgili bazı sorunlar söz konusu olabilir. Bir başka örnek vermek gerekirse, gebeliğin ilk üç ayda kritik dönemdir. Çünkü bu dönemde anne adayları yanlış ilaç kullanımı, radyasyona maruz kalma gibi durumlardan sonraki aylara nazaran daha fazla etkilenir (Selçuk, 2004).

Kritik dönemle ilgili araştırmalarda ilginç sonuçlara ulaşılmıştır. Bir araştırmada, bir grup maymun yavrusu doğar doğmaz maymun topluluğundan alınarak ayrı ayrı büyütülmüştür. Yavru maymunlar genç yetişkin döneme geldiklerinde alındıkları topluluğa tekrar katılmışlardır. Bu genç maymunların guruba uyum güçlükleri çektikleri gözlenmiştir. Özellikler genç erkek maymunlar,

cinsel rolleri ile ilgili davranışlarda önemli sorunlar yaşamışlardır. Benzer araştırma saksığan kuşları için denenmiştir. Saksığanlarda cinsel davranışla ilgili bir sorun yaşanmamıştır. Bunun nedeni saksığanlarda cinsel davranışın içgüdüsel olmasıdır. Maymunlar, canlılar piramidinde insana en yakın olanıdır. Dolayısı ile pek çok davranış öğrenme sonucu kazanılır (Arı, 2005).

Eğitim programları düzenlenirken kritik dönemler dikkate alınmaktadır. Öğretmenlerin öğretme süreçlerini düzenlerken kritik dönem kavramını gözden kaçırmamaları gerekir. Bazı özellikler açısından kritik dönemlerde yoksunluk ve uyarıcı eksikliği yaşayan çocukların öğrenmede bazı güçlüklerle karşılaşmaları muhtemeldir. Bu nedenle öğrenme güçlüğü yaşayan çocukların olgunlaşma hazırbulunuşluk, kritik dönem ve giriş davranışları açısından dikkatle değerlendirilmeleri gerekir (Selçuk, 2004).

1.2.4. Gelişim Dönemleri

Gelişim görevleri, normal olarak insanın hangi takvim yaşında hangi gelişim seviyesinde bulunması ve hangi alanlarda ki gelişimlerini gerçekleştirmesi gerektiğini gösterir. Böylece takvim yaşına göre normal olarak gerçekleştirilmesi gereken gelişim görevlerine bakarak öğrencinin gelişiminin ne durumda olduğunu anlamamız kolaylaşmaktadır (Başaran, 1974). Gelişim alanları, araştırmacı, yazar, pedagoğ ve doktorlar tarafından farklı başlık ve kriterlere göre ele alınmış olmasına rağmen, aynı gelişim safhalarından bahsedilmiştir (Aytekin, 2010).

1.2.4.1. Fiziksel Gelişim

Fiziksel gelişimin tanınması bireyin eğitimi için temel koşuldur. Bireyin gelişimini bir bütün olarak kavrayabilmek için psikolojik olduğu kadar fizyolojik gelişimi de bilmek gerekir. Çünkü fiziksel gelişim, çocuğun davranışlarını, hem doğrudan hem de dolaylı etkiler (Akt: Tepeli, 2008). İnsan düşünen, duygulanan ve iş yapan bir organizmadır; devamlı gelişme halindedir, aynı zamanda karmaşık (kompleks) bir organizmaya sahiptir. İnsanın vücudu, hem davranışlarının kaynağı hem de yaşamasının aracıdır. İnsan düşünmek, duygulanmak ve iş yapmak için vücudunu kullanır. Böylece vücut insanın tüm kişiliğinin temelidir. Diğer yandan

insanın yalnız başına vücut yapısının ne olduğunu bilmek de yetmez, asıl onun vücudunun nasıl bir süreç içinde geliştiğini de tanımak gerekir. Fiziksel gelişim terimi hem öğrencinin vücut yapısını, hem de bir süreç olarak vücut yapısının gelişimini, bir bütünlük içinde anlatmaktadır (Başaran, 1974).

Toplum sağlığının geliştirilmesi, korunması ve devamında çok önemli yeri olan fiziksel aktivite, çocukların büyüme ve gelişme sürecinde de hayati bir öneme sahiptir. Çünkü fiziksel aktivitenin çocuklukta ve yetişkinlikte, psikolojik, fizyolojik ve fiziksel yönden bir çok olumlu etkileri olup, yaşamın optimum verimlilikte sürdürülebilmesi için gerekli olan fiziksel uygunluk seviyesinin kazanılmasında önemli bir yeri vardır (Mengütay, 2005).

Hareket, bireyin doğasında vardır. Hareket sisteminin temelini ise aktif olarak kaslar, pasif olarak da kemikler oluşturur. Hareket bunların daha güçlü olmasına yardımcı olur (Aracı, 2001). Çocukların okula girdikten sonraki bu dönemlerinde yapılarında hızlı bir değişim gözlenir, vücut uzamaya başlar ve kilolarında artış olur. Vücut yapılarındaki bu düzenli ve kademeli büyümeyi eğitimcilerin göz önüne alması gerekmektedir (Mengütay, 2005).

Fiziksel gelişim, bedeni oluşturan tüm organların gelişmesi, boyun uzaması, kilonun artışı, kemiklerin gelişimi, dişlerin çıkması ve değişmesi, kas, beyin ve tüm sistemler (sinir, sindirim, dolaşım, solunum, boşaltım gibi) ve duyu organlarının gelişimidir (Megep, 2007). Fiziksel gelişim beden gelişimini ifade eder ki, doğumdan öncesinden itibaren kişinin geçirmiş olduğu değişimlerdir (Ekiz, 2010).

Fiziksel uygunluk günlük yaşamın verimli bir şekilde idame ettirilmesi ve sporsal faaliyetlerin uygulanabilirliği için önemlidir. Genelde, kişinin kuvvetine, dayanıklılığına, koordinasyonuna, çabukluğuna ve bu unsurların birlikte kullanılmasına bağlı olarak çalışma kapasitesi şeklinde ifade edilmektedir. Çocukların fiziksel uygunluk seviyelerinin geliştirilmesinde beden eğitimi ve spor dersleri etkin bir araç olarak kullanılabilir (Mengütay, 2005).

İlköğretim çağı çocuğunun kemikleri uzunluk, genişlik ve genel kompozisyon açısından sürekli değişikliğe uğrar. Kemik yapısı yumuşak ve esnektir. Gelebilecek darbelere karşı dayanıklıdır. Ancak şiddetli darbeleri (futbol ve ağırlık kaldırma gibi) tolere edebilecek yeterlikte olmadığından bu tür darbelerden

kaçınılmalıdır (İnan, 2005). Bedensel gelişimde, okul çocukluğu devresi oturmuş bir evredir. Sakin ve ölçülü bir büyüme karakterindedir. Ağırlık ve boy relatif olarak artar. Bu evreye, vücutça olgunlaşma periyodu da denir. Bütün kaslar gözle görülür oranda gelişir (Ataç, 1991).

İlköğretimin ilk yıllarında çocukların büyümesinde gittikçe artan bir yavaşlama olmasına karşılık, on yaşlarına doğru vücut biyokimyasındaki farklılaşmalara bağlı olarak, özellikle kız çocuklarında ani boy artışı yanında, ikincil cinsiyet özelliklerinin de belirmeye başladığı görülür (Erden ve Akman, 1995).

Bu dönemin en önemli özelliği sabit ve yavaş büyümedir. Okul çağı döneminin ilk yıllarında çocuklar spora karşı büyük ilgi duyarlar ve tüm spor branşlarıyla ilgilenirler. 11-12 yaşlarına geldiklerindeyse fiziksel kapasitelerinin ve sınırlılıklarının farkına varmaya başlarlar. Bu dönemde, çocuğun sporu yaşamının bir parçası haline getirmesi ve ileriki dönemlerde de sürdürmesi için ailesinin ve öğretmenlerinin desteği büyük önem taşımaktadır (Dereobalı, 2005).

9-10 yaşındaki çocuklar;

- Bu yaşlarda çocuklar ilköğretim döneminde bulunmaktadır. İlköğretim döneminde ki çocukların büyüme hızında önemli yükselmeler görülmez (Selçuk, 2004).
- Boy uzaması yavaştır. Yıllık boy artışı ortalama olarak 5,5 cm dir. 10 yaşında ki bir çocuğun boyu yaklaşık olarak 140 cm'dir (Selçuk, 2004).
- Küçük kasların gelişimi hızlanmıştır.
- Sinir, kas ve eklem koordinasyonu sağlanmaya başlamıştır.
- Kas ve organ gelişimi arasında uyum sağlanmıştır. Dönemin sonunda, vücut ve hareket gelişimi yönünden ' çocukluk olgunluğuna' ulaşılır.
- Erkekler kızlara oranla biraz daha dayanıklı ve kuvvetlidir (İnan, 2005).

11-12 yaşındaki çocuklar;

- Organlar ve sistemler arasındaki uyum sağlanmıştır.
- Hareketler doğru ve çabuk kavranır.

- Sportif etkinliklerde verimlilik dönemidir. (Aracı, 2001).
- Enerji tüketimi üst düzeydedir. Bu nedenle iyi beslenme ve dinlenme ihtiyacıdır.
- Dönemin sonunda büyüme hızı artar ve vücuttaki değişiklikler başlar (İnan, 2005).

13-14 yaşındaki çocuklar

- Bu dönem hızlı bir büyüme ve gelişme dönemidir. Kollar ve bacaklar hızlı ve vücudun diğer bölümlerine göre oransız büyüme içindedirler. Eller ve ayaklar 14. yaşın sonunda alabileceği büyüklüğe ulaşmak üzeredir. Oransız olarak gelişen bu organların kullanımında güçlük çekilir (Aracı, 2001).
- Cinsel olgunlaşma başlamıştır. Tüy ve kıllar çoğalır, ses değişir, cinsel organlar değişir.
- İç salgı bezlerinin faaliyeti artmıştır. Aşırı terleme olur, yüzde ergenlikler çıkar.
- Çocuk kolay yorulur ve bu durumu istemeyerek kabullenir ancak yine de duruma uygun davranmaz.
- Kalp ve dolaşım sisteminde ki gelişim normal seyrini sürdürür (İnan, 2005).

1.2.4.1.1. Büyümeyi Etkileyen Faktörler

Kalıtım: İnsan organizması yaklaşık 50.000 gen taşır ve bu genler çocuğun büyümesini etkiler. Çocukların boyları ile anne-babaların boyları arasında uygunluk vardır. İki yaşındaki bir çocuğun boyu ile onun yetişkinen alacağı boy arasında 8'lik bir korelasyon (ilişki) bulunmaktadır. Doğumdaki boy ile yetişkinlikteki boy arasındaki korelasyon yüksek değildir

Büyüme ve gelişme büyük oranda önceden planlanmıştır. Hastalık ve kötü beslenme gibi nedenler olmadığına büyüme ve gelişme halindeki insan bedeni adeta “belirli bir hedefe varmaya” çalışmaktadır (URL-3, 2012).

İrk Faktörü: İrk etmeni de çocuğun büyümesini etkilemektedir. Doğumla birlikte siyahların beyazlara oranla iskelet gelişimi açısından daha üstün oldukları görülür. Bu farklılık zenci çocuklarda ki diş gelişiminin daha önce başlamasıyla da ortaya çıkar. Beslenme ve diğer çevresel koşulların yeterli olması halinde, zenci çocuklar bu davranışlarını 2-3 yıl sürdürürler. Bazı küçük yapılı ırklardan çocuklar farklı çevrede büyütüldüklerinde büyüme hızlanmaktadır. Örneğin, Kalifornia’da ki Japon çocukları Japonya’dakilere kıyasla daha iridir. Bu bize aynı ırktan gelen insanların aynı çevrede yaşamaları sonucu ırk faktörünün azalabileceğini göstermektedir (Tepeli, 2010).

Sosyo-ekonomik Statü: Ana babanın mesleği, gelir düzeyi ve eğitim düzeyi sosyoekonomik durumu belirleyen etkenlerdir. Birçok çocuk temel ihtiyaçları karşılanmamış olarak okula gelmektedir. Kimi aç kimi giysisiz kimi hasta ve kimi de okul haricinde çalıştığı için yorgun bir şekilde okula devam etmektedir. Ülkemizde yüz kişilik sınıflarda okuyan kilometrelerce yürüyerek okuluna ulaşmaya çalışan binlerce çocuk bulunmaktadır. Bütün bu etkenler öğrencinin öğrenme düzeyini doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle sınıflarımızda ki öğrencilerimizin sosyoekonomik düzeylerinin başarılarını etkileyen bir değişken olduğu unutulmamalıdır (Selçuk, 2004).

Hastalık: Kısa süreli hasalıklar büyümede kalıcı bir gerilemeye neden olmamakla birlikte, hastalıkta izlenmesi gereken rejimin uzun süre aksaması ya da yetersiz olarak devam etmesi, çocukta bir takım gelişim bozukluklarına yol açabilir (Akt: Keskin, 2006).

Beslenme: Vücuda gerekli besinin alınmaması insan gelişimine etki yapan en büyük etmendir. Büyük bir etkinlik içinde olan çocuk ve genç devamla besin alma ihtiyacıdır. Bu ihtiyacı gerektiği şekilde giderilemeyen çocuk ve gencin sağlığının bozulduğu, enerjisinin tükendiği görülür, dolayısıyla tam kapasitesi içinde gelişmesi engellenmiş olur (Başaran, 1974).

1.2.4.1.2. Fiziksel Gelişimin Diğer Gelişim Alanlarıyla İlişkisi

Fiziksel gelişim tüm gelişim alanlarının başlangıcıdır. Çocuğun fiziksel gelişimi onun diğer gelişim alanlarını etkileyebilir. Örneğin, fiziksel yönden

gelişmemiş bir çocuk arkadaşları ile birlikte oynamakta zorluk çeker, çabuk yorulur. Bu durum çocuğun psikolojisini olumsuz etkileyebileceği gibi sosyalleşmesini de engeller (Megep, 2011). Fiziksel olarak daha gösterişli olan çocuklar her zaman daha fazla sempati toplarlar ve daha fazla olumlu pekiştiriciler alırlar. Bu durum onların özsaygısını geliştirir. Tam tersi olarak fiziksel açıdan hoş görülme-yen çocuklar olumsuz tepkileri daha kolay alırlar. Öğretmenlerin bu tür etkenlere dikkat etmelerinde yarar vardır (Selçuk, 2004).

Çocukların vazgeçemedikleri fiziksel gelişimi destekleyici etkinliklerin, çocukların tüm gelişim alanlarına sayısız yararı olduğu unutulmamalıdır. Örneğin; oyun oynayan çocuk hareket halinde olduğu için büyük ve küçük kaslarını çalıştırarak, kan dolaşımını hızlandırır. Oyun oynayarak duygusal anlamda rahatlar ve arkadaşlarıyla birlikte oyun oynadığı için de sosyalleşir. Sonuç olarak oyun, çocuğun fiziksel gelişimindeki ilerlemeyi destekler ve bir anlamda fiziksel gelişim oyun sayesinde kendi hızını yakalayabilir. Hareket, çocuğun gelişmesi kendi bedenini ve çevresini tanıyabilmesi, gelişmekte olan kaslarının çalışması için gereklidir. Zihinsel gelişimde de algılama keşfetme ve inceleme gerektirdiğinden fiziksel ve zihinsel gelişimde birbirleriyle ilişkisi olduğu söylenebilir. Dolayısıyla tüm gelişim alanları birbirleriyle ilişkilidir (Megep, 2011).

1.2.4.2. Bilişsel Gelişim

Günlük gözlemlerimiz, doğuşunda hemen hiçbir zihinsel etkinliği olmayan çocuğun, yaşı ilerledikçe çevre etkinliklerini bellemede, anlamada, yargılamada ve usavurmada geliştiğini göstermektedir (Başaran, 1974). Yeni doğan çocuğun, baş etmesi gereken en önemli problem, yaşadığı dünyayı öğrenmesi ve anlamasıdır. Bireyin çevresindeki dünyayı anlama ve öğrenmesini sağlayan aktif zihinsel faaliyetlerindeki gelişime bilişsel gelişim adı verilir. Bilişsel gelişim, bebeklikten yetişkinliğe kadar bireyin çevreyi, dünyayı anlama yollarının daha kompleks ve etkili hale gelmesi sürecidir (Senemoğlu, 2007).

Bilişsel gelişim, kavramların, düşünme yeteneklerinin, belleğin, akıl yürütmenin ve başka çeşitli iç zihinsel işlevlerin gelişimini tanımlar (Gander ve Gadriner, 2001). Çocuklar 9 yaşına doğru, bir yıllık süreyi kafalarında canlandırmaya başlarlar. 12-13 yaş arasındaki çocuklar zamanın devamlılığı hakkındaki sorulara,

saat ve ya dakika olarak, oldukça doğru tahminlerde bulunabilirler.11 yaşından sonra çocukların somut varlıklara ve olaylara ilişkin kavramlarının soyut kavramlara dönüştüğü görülür (Başaran, 1974).

İnsanı insan yapan özelliklerden biri de bilişsel gücüdür. Bu gücüyle diğer canlılardan üstün hale gelerek, onları egemenliği altına alır. Doğayla başa çıkmaya çalışarak, kültürel değerler üretir, teknolojiyi geliştirerek, yaşamı kolaylaştırır ve anlamlı kılar. Eğitim de insanın biliş gücünü geliştirmeye rehberlik eder (Arı, 2005).

Zihin gelişimi deyince akla Jean Piaget ve onun kuramı gelir. Belki de bunun nedeni Piaget'nin tutarlı ve felsefi temelleri olan bir kuram geliştirmiş olmasıdır. Piaget'nin çalışmalarının ağırlık noktasını bilgi felsefesi oluşturur. Bu bağlamda zihin gelişimi ile ilgilenmiştir. Ancak, bu ifade onun kuramını küçümsemek, onun zihin gelişimi ile birinci planda uğraşmadığını ifade etmek olarak anlaşılmamalıdır. Sadece, onun diğer birçok psikologdan farklı olarak felsefi arka plana da eğildiği anlaşılmalıdır (Bacanlı, 2005).

1.2.4.3. Psikomotor Gelişim

Canlı olmanın anlamı yaşamaktır. Yaşayan varlık ise devamlı etkinlik içindedir. Çünkü her canlı çevresiyle etkileşim içindedir. İnsan ise canlı varlıkların en etkinidir. İnsan daha dünyaya geldiği anda emme uyuma, kollarını bacaklarını hareket ettirme, ağlama tutunma gibi hareketler yapar. Büyüdükçe insanın etkinliği daha da çoğalır ve karmaşıklaşır (Başaran, 1974).

İnsan hayatında okulun ilk günlerinin önemi çok büyüktür. Bu yaşlarda çocuklar eğitimleriyle birlikte motor hareket kabiliyetlerini artırmayı da öğrenmelidir (Mengütay, 2005). Motor gelişim, fiziksel büyüme ve merkezi sinir sisteminin gelişmesine paralel olarak organizmanın isteme bağlı olarak hareket kazanmasıdır. Motor kelimesi tek başına hareket anlamına gelir. Motor gelişim görülebilen gelişimdir. Motor gelişim doğumdan ölüme kadar olan motor davranışındaki değişkenlik ve denge ile ilgili çalışma alanıdır (Tepeli, 2010). Çocuğun yaşı ilerledikçe bilerek yaptığı hareketleri ve vücudunu yönetimi altına alması artmaya başlar. Çocuğun gelişimi boyunca vücudunu gittikçe, yönetimi altına almada becerikli hale gelmesine psikomotor gelişim diyoruz (Başaran, 1974).

Psikomotor gelişimin önemi; öğrencinin psikomotor gelişimi onun tüm gelişiminin en önemli bir yönüdür. Öğrencinin vücut organlarının bir işte eşgüdüm içinde çalışması, yeterli kuvvete, tepki hızına, dengeye, esnekliğe ve dikkate sahip olması onun iyi bir uyum sağlamasına yardım eder. Öğrencinin çevresini tanımada, merakını doymasında psikomotor etkinliklerinin büyük bir önemi vardır (Başaran, 1974). Psikomotor gelişimin önemi; kişinin zihinsel ve toplumsal gelişimine yaptığı etki ile ilgilidir. Psikomotor gelişim bakımından normal yada ileri durumda olan kimselerin zihinsel ve toplumsal gelişmelerinde normal yada ileri durumda olabileceğini söyleyebiliriz. Böylece bu gelişmeler, bir yandan zekâyı etkilerken diğer yandan zekâ da bu gelişmeleri etkiler (Megep, 2011).

Öğrencinin psikomotor hareketlerde başarılı olması onun arkadaşları tarafından beğenilmesini sağlar. Psikomotor gelişimde arkadaşlarından geride kalan öğrenciler, etkinliklere katılmaya isteksizlik gösterirler. Psikomotor etkinliklere katılmayan öğrenciler gerekli alıştırılardan yoksun kaldıkları içinde yaşlarından beklenen becerileri yapmada geri kalırlar. Böylece çocuklar arkadaşlarından kaçarak kendilerini başka işlere veya huyla kurmaya verirler. Psikomotor etkinliklere katılmayan çocuklarda, telafi yolu bulunmamışsa aşağılık duygusunun geliştirilmesi için öğrenciye fırsatlar verilir (Başaran, 1974).

1.2.4.3.1. Psikomotor Gelişim İçin Oyunun Önemi

Okul çağına kadar çocuklar hemen bütün Psikomotor becerilerini oyun içinde kazanmışlardır. Öğrenciler devamlı etkinlik içinde olma ihtiyacıdır. Sınıf içinde boşaltmadıkları enerjisini oyunla boşaltırlar. Öğrenciler oyunla birçok beceriler öğrenirler (Başaran, 1974).

(Smih ve Dutton, 1979), el işlemi oyun ile problem çözme arasındaki ilişkiyi araştırdı. Bir grup çocuğa bir problemde yer alan malzemeye uğraşma ve oynama olanağı verildi. Öbür gruba problemin çözümü için yönergeler verildi, ama malzemeye oynama olanağı verilmedi. Malzemeye oynayan grup daha sonra problemi yönerge alan çocuklar kadar kolay çözdü ve hiçbir hazırlığı olmayan kontrol grubunun da önüne geçti (Gander ve Gardiner, 2001).

Birçok ana-babalarda ve öğretmenlerde öğrencilerin oyun oynamalarına karşı olumsuz bir tutum görülür. Bunlara göre oyun dersleri engelleyen ve öğrencileri işe yaramaz, haylaz yapan bir yoldur. Oysa oyunun önemi çok büyüktür. Oyun bir öğrenme aracı olarak kullanıldığı zaman öğrenme daha yüksek olabilmektedir (Başaran, 1974).

1.2.4.4. Sosyal Gelişim

Bireyin sosyal uyarıcılara ve grup yaşantısına, toplumdaki yaptırımlara karşı duyarlı olabilmesi, içinde bulunduğu grupla ya da yaşadığı kültürdeki diğer bireylerle geçinebilmesi onlardan biri gibi davranabilmesine sosyal gelişim, denir. Sosyal gelişim, toplumsal beklentilere uygunluk gösteren kazanılmış davranış yeteneği olarak tanımlanabilir (Megep, 2011). İnsanların sosyalleşmesini gerçekleştirmek eğitimin görevidir (Başaran, 1974).

Sosyalleşme öğrenme yolu ile kazanılır. Çocuklar kavrama ve taklit yoluyla kültürün adet ve değerlerini kazanırlar. Sosyalleşme süreci içinde bazen çocuk öğrendiğinin farkında olmayabilir. Öğrenme doğumdan yaşamın sonuna kadar devam eder. Bu süre içinde çocuğun anne babasıyla etkileşimi, onun sosyalleşmesinde önemli rol oynar (Akt: Orçan, 2010).

İlkokul, çocuk için hep yeni bir sosyal çevredir. Okulun uyulması gereken kuralları; çocuğun tanımadığı diğer çocuklarla ve öğretmenlerle karşılaşması; başarmak zorunda olduğu öğrenim görevleri onun bu yeni çevreye uyumunu sağlamasında güçlüklerle karşılaşmasına neden olur. İlkokul çağı, aynı zamanda öğrencilerin gruplaşma çağıdır. Bir ilkokul öğrencisinin akran ve oyun gruplarından birine katılması hem çocuk için bir ihtiyaçtır, hem de onun sosyalleşmesi için bir zorunluluktur (Başaran, 1974).

7–11 yaşları arasında çocuklarda mantıksal düşünme ve sayı, zaman, mekân, boyut, hacim, uzaklık kavramları yerleşmeye baslar. Çocuklar bu dönemde korunum ilkesini anlayabilirler. Korunum ilkesi, maddenin yeri veya şekli değişse bile aynı kalacağıdır. “Piaget’ye göre, bu dönemde çocukların sınıflama, sıralama gibi gruplamalarla organize etme ve bir sistem kurma yeteneği geliştirir. Örneğin,

beden eğitimi derslerinde çocuklar boylarına göre sıraya girebilirler, adlarını alfabetik sıraya koyabilirler.” (Akt: Keskin, 2006).

Ergenlik çağındaki gruplaşmalar, çocukluk yıllarındaki gruplaşmalardan daha farklı nitelik gösterir. Çocukluk çağının büyük enerji isteyen oyun gruplarının yerine, ergenlik çağında, daha az enerji isteyen, durulaşmış etkinlikleri olan gruplar oluşur. Ergenlik çağının grupları artık çocuksu oyunlarla uğraşmayı bırakır. Gruplar da ki üyeler arasında daha yakın bir ilişki kurma ve gruplarda daha iyi örgütlenme görülür çocukluk çağının aksine, ergenlik çağında, sırdaşlığın ve yakın arkadaşlığın olduğu küçük grupların sayısı çoğalır (Başaran, 1974).

Sosyalleşme bireyin toplumun sosyal değerlerini anlamasına; bu sosyal değerler doğrultusunda kendine uygun davranışlarla uymasına, bunları sürekli geliştirerek uygulamasına dayanır. Çocuğun, ailenin sosyal değerlerini algılamaya başlaması, bunları kendine göre eleştirmesi ve davranışa dönüştürmeye çalışması sosyalleşmesinin ilk göstergelerdir. Diğer gelişim alanlarında olduğu gibi, erken çocukluk çağında kazandığı sosyal değerler ve sosyal yaşantılar daha ileri yaşlardaki sosyal gelişimin temelini oluşturur. Çocuğun sosyalleşmesi kalımdan çok, çevrenin etkisine yani öğrenmeye dayanır. Çocuğun çevresindeki kişilerle sürekli etkileşim içinde olması, onun sosyalleşmesini sağlar. Çocuğun sosyal gelişimini iyi tanımak gerekir. Aksi halde çocuktan gelişim düzeyinin üstünde yapamayacağı davranışları isteyerek, onu uyumsuzlaştırmış veya gelişim düzeyine göre sosyalleşmesini geciktirmiş olabiliriz (Megep, 2011).

1.2.4.4.1. Sosyal Gelişimle İlgili Kavramlar

Benlik: Çocuk dünyaya geldiği ilk aylarda bedeniyle dış dünyayı ayırt edemez. Çevreyi kendi bedeninin bir parçası olarak algılar. Zamanla kendi bedeninin sınırlarını öğrenir, kendini tanımaya başlar. İlgili alanları arttıkça kendisinin duyguları, düşünceleri ve istekleri olan birey olduğunun farkına varır. Böylece benliğin ilk temelleri atılmış olur. Önce aile bireyleri, daha sonra çevresi ile ilgili sosyal bağlar kurarak benlik gelişimini sürdürür. Çocukluktan itibaren yeterli ilgi gören birey temel güven duygusunu kazanarak olumlu bir benlik geliştirir. Sevgi, ilgi ve güvenden yoksun olarak yetişen bireyse olumsuz ben kavramı, geliştirerek büyür (Megep, 2011)

Sosyalleşme-Sosyalleştirme: Bireyin içinde bulunduğu toplumda geçerli olan kural ve değer yargılarını öğrenmesi, onlarla uyum içinde olmasına sosyalleşme denir (Megep, 2011). Çocuğun sosyal bir kişi olması, kalıttan daha çok çevrenin etkisine yani öğrenmeye dayanır. Çocuğun çevresi kişilerle sürekli etkileşimi onun sosyalleşmesini sağlar (Başaran, 1974).

Sosyal Olgunluk: Bireyin anlayış, duygu tutum, beceri gibi özellikler bakımından içinde yaşadığı toplumun beklentileri doğrultusunda gösterdiği olgunluktur (Megep, 2011).

Kültür: Bir toplumun duyuş, düşünüş, yaşayış bakımından diğerlerinden ayıran gelenek, görenek ve adetlerin tümüne, toplumun yaşam biçimine kültür denir (Megep, 2011).

1.2.4.5. Duygusal Gelişim

İnsanın bütün etkinlikleri duyguları ile birlikte bulunur. İnsan çevresiyle etkileşimi sırasında, az veya çok şiddette de olsa, haz ve elem yönünde bir duygunun içindedir. Öğrencilerin okulda ki etkinlikleri ile duyguları iç içe bulunur. Eğer öğrencinin öğrendikleri onun gereksinimlerini doyuruyorsa, onda haz yaratır, bunun aksine, eğer öğrencinin öğrendikleri onun gereksinimlerini ve güdülerini doydurmuyorsa onda elem meydana getirir (Başaran, 1974).

Gelişim bir bütündür ve bu nedenle herhangi bir alandaki gelişim diğer alanları da etkiler. Çocuğun diğer gelişim alanlarındaki problemleri duygusal gelişiminde de etkilidir. Zihinsel yönden yaşına göre gelişim özelliği gösteren çocuk, duygusal tepkilerini çevresindekilere yansıtır. Çocuk, öğrenme ve deneyimine bağlı olarak tepkiler geliştirir. Fiziksel gelişimi normal olan çocukta duygusal gelişim de normaldir. Fiziksel olarak normal görünen, istediği gibi hareket eden çocuk mutludur. Özürlü çocukların hareketlerinin kısıtlanması, duygusal problemlere neden olur ve davranış bozuklukları ortaya çıkabilir. Duygusal gelişimle sosyal gelişim birbirinden ayrı düşünülemez. Çocuk iyi bir duygusal gelişim gösteremezse ebeveynleriyle, kardeşleriyle, arkadaşlarıyla iyi iletişim kuramaz; çevreye uymakta zorluk çeker. Çocuğun dili doğru kullanmasında duygusal gelişim etkilidir. Doğru ifade, çocuğun duygularını çevreye anlatmasını ve çevreyle olumlu sosyal iletişim kurmasını sağlar (Megep, 2011).

1.2.5. Çocuk ve Spor

Geleneksel Türk toplumunda çocuksuz ev düşünülemez. Evlilik, çocuk sahibi olmakla eş tutulduğu için döl vermeyen birleşme yürümez. Çocuksuz ev tütmeyen ocak gibidir (Yörükoğlu, 2000). Spor çocuğa fiziksel bir sağlıktan daha fazlasını verir. Çocuğun hem psikolojik hem de toplumsal gelişimine katkıda bulunur (Mengütay, 2005).

Çocuklar her gün etkili olmalıdırlar. Fiziksel etkinlik büyümeye uyarır, gelişkin bir fiziksel ve ruhsal sağlık kazandırır. Bu gün araştırmalar, çocukta fiziksel etkinliğin her zamankinden çok daha önemli olduğunu göstermektedir. Örneğin, tıpsal araştırmaların gözlemlerine göre, etkinlik düzeyi yüksek çocuklar sonraki yaşlarda yüksek kan basıncı, şeker hastalığı, bağırsak kanseri, aşırı şişmanlık ve kalp damar hastalıklarından çok daha az etkilenmektedirler. Alıştırmanın aynı zamanda stresi azalttığı da bilinmektedir. Bazı çocuklar stres, bunaltı ve kaygıyı en az yetişkinler kadar duyumsamaktadırlar. Alıştırma sağlığı güçlendirdiğinden, formunu koruyan bir çocuk daha dinçtir ve daha fazla keskin zekâlıdır. İlimli bir fiziksel etkinliğin bile, çocuğun aritmetik, okuma ve anımsama yeteneklerini güçlendirdiği görülmüştür (Akt: Kayıkçı, 2006).

Spor, şahsiyet gelişimiyle zihinsel sağlık açısından da önemlidir. Çocuklar genelde eğlenmek, heyecan duymak, birlikteliği sağlamak, güç geliştirmek ve yeni beceriler edinebilmek için spor yaparlar. Spor yapan çocuklar kişisel deneyimlerini, yaratıcılıklarını geliştirirler ve sorumluluk duygusu kazanırlar. Yardımlaşma ve işbirliği yapma, arkadaşlarına ve oyun kurallarına saygı gösterme gibi sosyal davranışları da kazanarak olumlu bir benlik gelişimi sağlar. Spor eğitimi alan çocuklar, aşağıda belirtilen özellikleri kazanırlar (Mengütay, 2005).

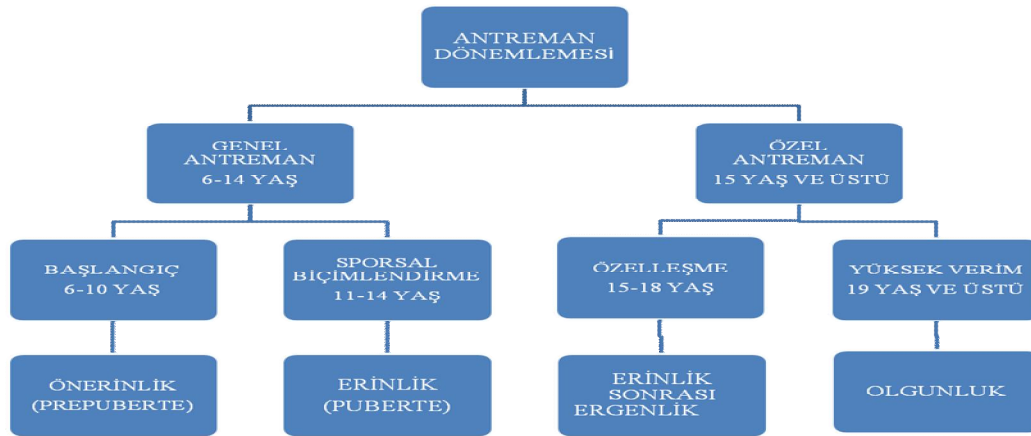
- Çeşitli fiziksel aktiviteleri yapmak için gerekli becerileri öğrenme.
- Vücut ve kapsadığı alanın farkında olma, güç ve bağlantı gibi bileşikleri kullanarak hareket etmesini öğrenme.
- Manipulatif, lokomotor ve nonlokomotor becerilerde yeterlilik gösterme.
- Kişisel olarak ve diğerleriyle performe edilmiş beceri kombinasyonlarında yeterlilik gösterme.

- Yaptığı fiziksel aktivitelerde uzmanlık gösterme.
- Tüm yaşam içinde fiziksel aktivite alışkanlığı kazanmış olma.
- Fiziksel aktivite ile sağlıklı yaşam tarzının yararlarını anlama.
- Dikkat etme, düşünceyi bir arada toplama, yaratıcılık ve hayal gücünü kullanma yeteneğini geliştirme.
- Hoşgörü ve işbirliği kazanıp kurallara saygı göstermeyi, yenilgi ve başarıyı tanıma
- Temel motorsal özellikleri kazanma, sağlıklı bünyeye sahip olma (Mengütay, 2005).

1.2.5.1. Çocuklarda Spora Katılım

Uzmanlara göre birçok durumda çocuklar özelleştirilmeden kaçınmalı ve spor becerilerini geniş bir alana yayarak çalışmalıdır. Bu konu ile ilgili olarak Saskatchewan Üniversitesi Beden Eğitimi yardımcı profesörü Lyle Senderson, ergenlik öncesi çocukların motor becerilerini geniş bir alanda geliştirebilmeleri için pek çok sporu yapmaya yönlendirilerek desteklenmeleri gerektiğini belirtmektedir (Leblanc ve Dickson, 1996).

Sekiz yaşından ergenlik çağının başlangıcına kadar çocukların, spor becerilerini geliştirmek için çalışacakları ve buna uygun öğreticiler alacakları sporlarda yer almaya gereksinimleri vardır. Bunlar, bir çocuğun hareket uygulamaları geliştirme yeteneğinin yetişkinlerinkinden daha fazla olduğu “beceriye aç” yıllardır. Sporda çok erken özelleşmek çocuğun geniş tabanlı etkinliklerden yoksun kalacağı anlamına gelmektedir. Belirli bir sporda çok fazla zaman harcayan çocuklar, fiziksel ve duygusal olarak incinme riski taşıyabilirler. Duygusal olarak da sağlıklı yetişkinler durumuna gelmek için çok gerekli olan çeşitli yaşam deneyimlerinden yoksun kalabilirler (Leblanc ve Dickson, 1996).

Şekil 1. Antrenman Dönemlemesi (Bompa, 1994).

Şekil 1 (Antrenman Dönemlemesi) de görüldüğü üzere, genel antrenman evresinde artan bir düzeyde spor dalına özel antrenmanına giriş (başlangıç) ile aşamalı olarak sporsal yeteneklerin geliştirilmesi (sporsal biçimlendirme) gerçekleştirilir. Genel gelişim evresinin birincil amacı etkili bir biçimde bütünleşik olarak motor yetilerin temellerinin oluşturulması, geliştirilmesi ve buna bağlı olarak güçlü bir biçimde özelleşme evresine geçişin koşullarının sağlanmasıdır. Özel antrenman evresi iki aşamada biçimlendirilmektedir. Özelleşme ve yüksek verim (Akt: Kayıkçı, 2006).

Özelleşme evresinde sporcu, spor biçimini, spor dalını ya da seçtiği spor dalında oynamaktan hoşlandığı konumu seçer. Ayrıca bu evrede sporcular antrenman yeğinliği ve kapsamı aşamalı artan bir şekilde arttırarak yüksek bir verim elde etmeye yönelirler. Şekil 1 de verilen her evre için yaş sınırlamalarının spor dalına bağlı olarak değerlendirilmesi çok önemlidir. Örneğin bayan cimnastikçilerde, bayan trampelen atlayıcılarında her evredeki yaş 2-4 yıl arasında daha düşüktür. Ayrıca diğer bir belirleyici de çocuk ve genç gelişimin aşamalarda ve farklılıklarda ortaya çıkmasıdır.

Bu bağlamda sporcularda bireysel gelişime bağlı olarak antrenmanların ve yarışmaların yönlendirilmesi bir zorunluluktur. Genel olarak sporcuların fiziksel, zihinsel ve toplumsal gelişim özellikleri sporsal başlangıç, sporsal biçimlendirme ve özel antrenman evresinde uygun bir antrenman düzenlenmesi ile yönlendirilmesi

istendik bir gelişimi dolayısıyla yüksek verim düzeyine ulaşma koşulları yaratır (Akt: Kayıkçı, 2006).

1.2.5.2. Çocuklarda Değişik Sporlara Başlama Yaşları

Yüzme sporu bugün doğuma kadar indirilmiştir. Ancak, 6-7 yaş grubu bu spora başlamak için uygun olmakla birlikte bu spor dalında erken yüklenmelerden kaçınmak gerekir. Cimnastik, buz pateni, tenis, ata binme erken yaşlarda (7-8 yaş) başlanan sporlar olmasına rağmen aşırı travmaya neden olabilecek uygulama modellerine yer verilmemesi hususunda dikkatli olunmalıdır. 10 yaşından başlanan sporların sayısı oldukça fazla olmasına rağmen (voleybol, basketbol, futbol, hokey, hentbol, eskrim) daha önce temel spor dallarını yapmakta fayda vardır. 13-14 yaşlarında çocuğun gelişim durumuna ve spor yapma yaşına göre performans sporlarında antrenmana başlanabilir. Halter ve güreş sporlarına 15-16 yaşlarında başlanmalıdır. Önemli olan, çocukların travmatik sporlara, eklemelere ve kemiklere ağırlığının bindiği sporlara erken yaşlarda başlamamasıdır (Mengütay, 2005).

1.2.6. Aile

1.2.6.1. Aile Kavramı

Aile anne-baba ve çocuklardan oluşan en küçük toplumsal kurumdur (Megep, 2007). Türk Medeni Kanuna göre aile, hukuki bir işlem olan nikâhla kurulur. Nikâh işleminin tamamlanmasıyla evlilik birliği kurulur. Karı kocadan ibaret olan çekirdek aile meydana gelir. Kanunlarımız, ana-baba ve çocuklardan meydana gelen çekirdek aile anlayışını benimsemiştir (Ağca, 2006).

1.2.6.2. Aile Yapısı ve Önemi

Günümüzde gelişen ve değişen toplum yapısıyla birlikte aile yapısında da değişim kaçınılmaz olmuştur. Hızlı kentleşme ve endüstri alanındaki gelişim aile yapısını da etkilemiştir (Megep, 2007) Çocuk doğumdan itibaren okul dönemine kadar öncelikle aile üyeleriyle ilişki içerisinde. Her şeyi onları taklit ederek öğrenir. Konuşma şekli, yemek yeme alışkanlığı, okuma isteğinden, müzik, sinema

ve spora ilgi duymaya kadar tüm ilgi ve ihtiyaçları aile içerisinde taklit yoluyla şekillenir. Bu nedenle anne ve babasını kitap okurken gören çocuk kitap okumaya yatkın olacak, spor yaptığını gördüğünde de aktif olarak spora katılacaktır (Öztürk, 1998).

1.2.6.3. Aile ve Spora Yönlendirme

Aile yapısının ve eğilimlerinin bilinmesi, toplumun topyekûn kalkınması konusunda politika geliştirenler ve bunları uygulayanlar için hayati öneme haizdir. Zira kalkınma ile sağlanacak refahın dağıtımında değerlendirilecek ilk sosyo-ekonomik birim ailedir. Esasen kalkınma, gelişen ekonominin sağladığı bütün nimetlerin ailenin bir ferdi olarak insana aktarılması sürecidir. Artık kalkınma sadece bazı ekonomik göstergelerin yükselmesi olarak anlaşılmamaktadır. Sosyal değerlerdeki gelişmeler ve bu değerlerin ekonomik büyüme ile ilişkisi de kalkınma kavramının içine girmiştir. Aile ise, bu ilişkinin ve sosyal yapı değişmelerinin başlangıç yeri olması bakımından önemlidir. Aileye ait gelişmelerin izlenmesi ve bilinmesi, ailenin o toplumun küçültülmüş hali olması sebebi ile sosyal bir ihtiyaçtır. Toplumsal ilişkilerin ve dengelerin anlaşılması, geliştirilmesi ve yeniden düzenlenmesinde ailenin kritik yeri, bütün sosyal bilimcileri giderek artan bir ilgiyle bu sahaya yönlendirmiştir (Megep, 2007).

Amerikan pediatri akademisi tarafından yapılan bir çalışmada 2-12 yaş arası çocukların haftada 25 saat, yani okulda harcadıklarından daha fazla bir süreyi televizyon seyrederek geçirdiklerini ortaya koymuştur. Çocukların sadece 1/3'ü okuldaki fiziksel eğitim programlarına günlük olarak katılmakta ve bu sayı yetersiz kalmakla birlikte gün geçtikçe azalmaktadır. Bu durum ülkemizde de benzer özellikleri göstermektedir. Çocuklarımız bilgisayar başında sanal ortamlarda oyunlar oynayarak heyecanı ekran karşısında yaşamaktadırlar. Ayrıca ilköğretim kurumlarında beden eğitimi ve spor derslerinin yetersiz olması ve spor yapma imkânlarının kısıtlı oluşu çocuklarımızın fiziksel aktivitelerini yetersiz kılmaktadır. Bu yüzden çocukların fiziksel aktivitelere katılımı teşvik edilmelidir. Unutulmaması gereken, fitness aktivitelerinin organize edilmemiş teneffüs aralarında meydana gelebileceğidir. Fiziksel uygunluğun gelişimi tüm çocuklar için mümkündür (Mengütay, 2005).

Aile sosyal dünyayı ve spor dünyasını görmeyi sağlayan ilk birimdir. Ailelerin sosyalizasyon üzerindeki ilk ve güçlü etkisi, çocuğun spora katılıp katılmayacağını ve katılıyorsa nasıl spor yapacağını belirler (Akt: Kayıkçı, 2006).

Bir spor programının başarısı temel olarak çocuğun liderliğine bağlıdır. Öğretmenler, antrenörler, izleyiciler ve aileler deneyimi etkiler ve büyük ölçüde bu deneyimin olumlu olup olmayacağını belirler. Bununla birlikte, tüm bu yetişkinler içinde aileler belki de en önemlisidir. Onların tutumları, inançları ve davranışları şüphesiz çocuğu çok etkileyecektir (Leblanc ve Dickson, 1996).

(Spreitzer ve Sydner, 1976), ailenin ilgisi ve cesaretlendirmesinin spora yönelmede etkili olduğunu bulmuşlardır. Fakat bu unsurlar önemi görünmesine rağmen bazen yetersiz kalmaktadır, bunların yanında psikolojik ve fiziksel faktörlerde önemli olmaktadır (Akt:Kılıçgil, 1998).

Spreitzer ve Sydner, (1973) başka bir çalışmalarında ailelerin değişik spor dallarına ilgilerinin, özellikle babanın, hem kız hem erkek çocukların sporun içinde olmalarıyla pozitif korelasyonu olduğunu bulmuşlardır. Yani spor yapan ailelerin çocuklarının spora yönelmeleri daha kolay olmaktadır (Akt:Kılıçgil, 1998).

Ailelerin işlevi, çocuğun gereksinimi olan sporu belirlemek, var olan spor programlarını incelemek hangi programın çocuğun yaş ve gücüne uygun olduğuna karar vermek, çocuğun deneyiminin niteliğini belirlemek ve belirli bir etkinliğin yaşam boyu sürecek bir alıştırma alışkanlığına yol açıp açmayacağına karar vermektedir (Leblanc ve Dickson, 1996).

1.2.7. Spor

Spor hem bir ölçüde örgütlenmiş, fiziksel çaba gerektiren bir etkinlik, hem de birbirinden çok farklı kimselerin oluşturduğu bir izlerkitlenin ötekine, genellikle daha uzman oyunculara gözlerini diktiği bir gösteridir (Tükenmez, 2009). Yine spor, beden eğitimi faaliyetlerini özelleştirerek çeşitli branşlarda somutlaşmış, üst düzeyde yapıldığında fizyolojik, psikolojik, estetik, teknik özellikleri gerekli kılan yarışmaya dayalı ve katı kurallarla çevrili bir etkinliktir. Görünürdeki en çarpıcı amacı yarışmak ve kazanmaktır (Aracı, 2001).

Spor çok yönlü, çok anlam ve tanım barındıran bir etkinliktir. Yönlerin birkaçı sağlığı koruma ve sürdürme, amaca yönelik yarışma, barışçıl rekabet, bireysel ve toplumsal eğlenme ve haz duyma, başarıyla ödüllendirilme, başarısızlık karşısında gelişmeye teşvik olarak belirtilebilir. Bunların her biri insan hayatında anlam taşıyor ve anlamlar her etkinlikte içlerinin doldurulmalarını ve sürekli gerçekleştirilmelerini, güdülmelerini bekler (URL-4, 2012).

Eğitim gibi spor da, toplum yaşamında vazgeçilmeyecek, kesintiye uğratılmayacak bir olgudur. Sporun yararına inanmış, eğitimin bilincine varmış toplumlar, çağdaşlık düzeylerini de bu davranışlarıyla ortaya koyarlar (Karasüleymanoğlu, 1995)

Spor çağdaş insan yaşamının çok önemli bir parçası olup, toplumları da olumlu yönde etkileyen en yararlı sosyal etkinliklerden biridir. Çocuk ve gençler açısından spor, fiziksel gelişimin yanı sıra sosyal açıdan da önemlidir. Çocuk spor yoluyla, çevresini tanır, iletişim kurar, kendine olan özgüveni artır, toplum içerisindeki sahip olduğu yerini sağlamlaştırır. Psikolojik açıdan ise, kendini kontrol etmeyi, bir konuda konsantre olabilmeyi, iradesini kullanabilmeyi, başarıya güdülenme vb. gibi pek çok olumlu gelişim gösterir (Sevim, 2002).

1.2.7.1. Çocuk Açısından Spor

Çocuklar her gün etkili olmalıdırlar. Fiziksel etkinlik büyümeyi uyarır, gelişkin bir fiziksel ve ruhsal sağlık kazandırır. Bugün araştırmalar, çocukta fiziksel etkinliğin her zamankinden çok daha önemli olduğunu göstermektedir. Örneğin, tıpsal araştırmaların gözlemlerine göre, etkinlik düzeyi yüksek çocuklar sonraki yaşlarda yüksek kan basıncı, şeker hastalığı, bağırsak kanseri, aşırı şişmanlık ve kalp damar hastalıklarından çok daha az etkilenmektedirler. Alıştırmanın aynı zamanda stresi azalttığı da bilinmektedir. Bazı çocuklar stres, bunalım ve kaygıyı en az yetişkinler kadar duyumsamaktadırlar. Alıştırma sağlığı güçlendirdiğinden, formunu koruyan bir çocuk daha dinçtir ve daha fazla keskin zekâlıdır. İlimli bir fiziksel etkinliğin bile, çocuğun aritmetik, okuma ve anımsama yeteneklerini güçlendirdiği görülmüştür (Leblanc ve Dickson, 1996).

1.2.7.2. Aile Açısından Spor

Spor bireyin sosyalleşmesinde önemli roller üstlendiği gibi, aileler çocukların daha sosyal olabilmelerine fırsat tanıyan spor olgusuna uzak kalmamaktadır. Sosyalleşme öğretim yoluyla olabildiği için, aileler çocuğunu spora yönlendirmektedirler. Sporcuların çocuklarının da sporcu olmaları doğaldır. Kenyan ve Gragg, sporcular için sporcu olmada önemli unsurları incelemiştir. Bu unsurlar içerisinde spora yönelmede en önemli etken aile çıkmıştır. Ailenin geçmişinde spor yapmasının, spora yönelmede söz ile teşvikten daha etkili olduğu görülmüştür. Ailenin çocukları ile oynaması, spor yapması spora yönelmede etkili olmuştur. Yapılan bir araştırmada aile bireyinin spora yönelmede model teşkil ettiği sonucuna varılmıştır. Çalışan ailelerin çocuklarına az zaman ayırmaları, çocukların spora yönelmelerine engeldir (Spreitzer ve Synder, 1976). Ailenin ilgisi ve cesaretlendirmesinin spora yönelmede etkili olduğunu bulmuşlardır (Akt: Kılıçgil, 1998).

1.2.7.3. Toplum Açısından Spor

Bir toplumda spora katılımın şekli, düzeyi yararı ve sorunları sadece kişilerin yetenekleri ve ilgilerine bağlı değildir. Toplumun spora bakış açısı dolayısıyla sporu yönetim ve organizasyonu büyük önem taşımaktadır (Öztürk, 1998). 20.yüzyıl, küresel spor endüstrisinin, tüm diğer popüler kültürlerin gelişimini gölgede bırakacak denli devasa gelişmesine tanık oldu. Bununla birlikte spor; diğer popüler kültürlere koşut olarak geliştiği halde, kendi tarihini oluşturmayı ve kurumsal yapısını korumasını bilmiştir (Tükenmez, 2009).

Günümüzde tüm dünya ülkeleri spora büyük önem vermekte ve uluslararası spor organizasyonlarında ön sıralarda yer almak için mücadele etmektedir. Bu sonuçlar ulusal saygınlığın bir göstergesi olarak kabul edilmektedir. Ancak kaybedenler her zaman kazananlardan daha çok olmaktadır. Başarıları sürekli olan ülkelere bakıldığında ise sporun bu toplumların yaşam biçiminin bir parçası olduğu görülmektedir (Öztürk, 1998).

1.2.7.4. Sağlık Açısından Spor

Dünya sağlık kuruluşları, fiziksel ve ruhsal bakımdan rahatsızlığı olmayanı ve aynı zamanda ekonomik sıkıntıda bulunmayan, ancak sağlıklı sayıyor. Demek ki bedensel bakımdan bir rahatsızlığın bulunmaması, bir kişinin sağlıklı sayılmasına yetmiyor. Günümüz koşullarında, bireylerin sağlıklı sayılması, bir bütünü oluşturan organlarından her birinin aynı anda sağlam olmasına bağlanıyor (Karasüleymanoğlu, 1995).

1.2.7.5. Eğitim Açısından Spor

Eğitim gibi spor da, toplum yaşamında vazgeçilemeyecek, kesintiye uğratılmayacak bir olgudur. Eğitim de, spor da, ilk çağlardan bu yana kişi yaşamını katılımsal olarak etkilemektedir. Bu olgu, gelecek kuşaklarında dirençlerini ve üretkenliğini artıracaktır. Eğitimle ilgilenmeyen bir ülke düşünülemediği gibi spordan tamamen uzaklaşmış bir topluma da rastlanamaz. Eğitim ve sporun, her kesim için yaşamsal önem taşıdığı ortada (Karasüleymanoğlu, 1995).

Eğitim fertleri ortak hayatın benzerliklerinden haberdar ederek, fertlere yeterli bir yeknesaklık kazandırmaktadır. Spor eğitimi de, fertleri, ortak hayatın, benzerliklerine yöneltmesi bakımından önem taşımaktadır. Aslında eğitimin gayesi, fertleri duyarlı bir hale getirmektir. Aslında spor, bir zekâ ve ihtimal oyunudur. İşte spor eğitiminin de gayesi, fertlerin, hem fiziki, hem psikolojik gelişimlerini sağlaması, sosyal hayatta hazır ve yaratıcı kılmak amacına dönüktür (Erkal vd., 1998).

1.2.7.6. Sporda Yönlendirme

Toplumda üyelerin mutlu, uyumlu olmaları meslek hayatlarında başarıya ulaşarak kendilerine belirledikleri hedeflere, meşru yollardan ulaşabilmeleri, onların bir bütün halinde ele alınıp, her yönden dengeli bir seviyede geliştirilmelerini gerektirir. İnsanın kendisi için en kıymetli emaneti sağlığıdır (Ağca, 2006). Herkes spora eğitime aynı istek ve heyecanla yönelemez. Bu nedenle spor ve eğitim konularında kişisel çabalar, toplumsal tavırlar o ülkenin uygarlık düzeyini de yansıtır (Karasüleymanoğlu, 1995).

Anayasamızın 59. maddesine göre “Devlet, her yastaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirmek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyu korur” (URL-5, 2012).

1.2.7.7. ocuğu Spora Yönlendirmede Ailenin Rolü

Ayrıca ilgilerin geniş ölçüde yakın çevredeki öğrenme olanaklarına bağlıdır. Bu sebeple ilgilerin oluşumunda, çocuğa model teşkil eden ana-babanın rolü büyüktür. Bir müzik aleti çalan, resim yapan, sporla uğrasan anne ve baba, kendi uğraşlarıyla çocuğa önemli birer örnek oluştururlar. Annenin balerin, babanın müzisyen olması mutlaka çocukta da aynı ilginin oluşacağı anlamına gelmez. Önemli olan, çocuğun istek, yetenek ve eğilimidir. Bu özellikler saptandıktan ve çocuğun ilgileri belirlendikten sonra o doğrultuda yönlendirmek gerekir (Akt: Keskin, 2006).

Ailelerin işlevi, çocuğun gereksinimi olan sporu belirlemek, var olan spor programlarını incelemek hangi programın çocuğun yaş ve gücüne uygun olduğuna karar vermek, çocuğun deneyiminin niteliğini belirlemek ve belirli bir etkinliğin yaşam boyu sürececek bir alıştırma alışkanlığına yol açıp açmayacağına karar vermektedir (Leblanc ve Dickson, 1996).

1.2.7.8. ocuğu Spora Yönlendirmede Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Rolü

Beden eğitimi öğretmenlerinin ve antrenörlerin, aileleri spor branşları konusunda bilinçlendirmede üzerlerine büyük görevler düşmektedir. Okullardaki beden eğitimi öğretmenleri ve antrenörleri, sporun; çocuğun bedensel, psikolojik, sosyal ve kişisel gelişimi üzerine olumlu etkilerini velilere aktarmalı ve ailelerin spora olumlu bir bakış açısı kazanmalarına yardımcı olmalıdır. Okulun spor takımlarıyla ilgili sosyal organizasyonlarda okuldaki velilerin de aktif katılımı ve yer almaları sporla bütünleşmelerini sağlayacaktır (URL-6, 2012).

1.2.7.9. Spordan Beklentiler

Ailelerin sporla ilgili olması çocuğun spora katılımında, hatta sporun toplumun çoğunluğunca yapılmasında olumlu bir etkidir. Ancak ailelerin bu ilgisi

bilinçsiz ise çocuğu kapasitesinin üzerinde zorlamaya yol açıyorsa ya da mutlaka başarıya koşullanmışsa yarar yerine zarar getirecektir. Ailelerin çocuklarından fiziksel ve sosyal gelişimlerine uygun olmayan performans beklentileri, çocuğun kendine olan güvenini sarsacaktır. Oysa spor çocuğun sosyal, fiziksel gelişimine katkıda bulunarak kendine güven kazanmasını sağlamak amacıyla önerilmektedir (Öztürk, 1998).

BÖLÜM II: YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, araştırmanın evreni ve örnekleme, veri toplama araçları, veri toplama yöntemi ve verilerin değerlendirilmesi ve analizi ele alınmıştır.

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerin ailelerinin beklentileri ve gözlemleri incelendiği için betimsel bir nitelik taşımaktadır ve tarama modeli çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Bu modelde esas amaç, var olan durumu olduğu gibi betimleyebilmektir (Karasar, 1994).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini, 2011-2012 eğitim öğretim yılında Nevşehir ilinde ilköğretim okullarında spora katılmış öğrencilerin velileri oluşturmaktadır. Evren çok geniş olduğu için araştırma bir çalışma evreni üzerinde yürütülmüştür. Çalışma evreni olarak Nevşehir İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı merkez ilköğretim okulları ve Gülşehir ilçesi Alparslan İlköğretim Okulu seçilmiştir.

Çalışmanın kitle büyüklüğü; 2011-2012 eğitim öğretim döneminde, Nevşehir ilinde, MEB'e bağlı ilköğretim okullarında okul sporlarına lisanslı olarak katılmış öğrencilerin tamamı 703 kişidir. Bunun 306'sı kız 397'si erkek öğrencilerden oluşmaktadır.

Araştırmanın örnekleme; Nevşehir ilinde, ilköğretim okullarında, okul sporlarına lisanslı olarak katılan toplam 354 öğrenci velisi ile görüşülmüştür. Okullarda lisanslı olarak spor yapan çocukların aileleri ile sporun insan organizması üzerindeki fiziksel, sosyal, psikolojik ve zihinsel gelişimlerine yönelik görüşleri, serbest zaman değerlendirmeleri ile ilgili tutumlarını ve gelecekte çocuklarının nasıl olmalarına dair beklentilerini tespit etmeye yönelik anket uygulanmıştır. Bu anketten elde edilen verilerle araştırmanın problemine çözüm aranmıştır.

Tablo 1. Araştırmanın Örneklemini Oluşturan Öğrenci Sayısı

Ankete Katılan Okullar	Öğrenci Sayısı	%
Lütfi Pamukçu İ.Ö.O	32	9.0
20 Temmuz İ.Ö.O	67	18.9
Yüzüncü Yıl İ.Ö.O	28	7.9
75.Yıl İ.Ö.O	36	10.1
Rauf Nail İ.Ö.O	26	7.3
TOKİ İ.Ö.O	15	4.2
Mihriban Emin Günel İ.Ö.O	12	3.3
Gülşehir Alparslan İ.Ö.O	20	5.6
Damat İbrahim Paşa İ.Ö.O	13	3.6
Göre İ.Ö.O	11	3.1
Cumhuriyet İ.Ö.O	11	3.1
İncekaralar İ.Ö.O	17	4.8
Alacaşar İ.Ö.O	20	5.6
23 Nisan İ.Ö.O	26	7.3
30 Ağustos İ.Ö.O	20	5.6
Toplam	354	100

2.3. Veri Toplama Teknikleri

Veriler, araştırmacı tarafından ilköğretim okullarına gidilerek gönüllü olan ailelere anket formu uygulanarak toplanmıştır. Anketi cevaplayan ailelerin herhangi bir kuşku duymamaları ve güvenlerinin sağlanması açısından ankete herhangi bir tanımlayıcı bilgi yazmalarının gerekli olmadığı belirtilmiştir.

Veriler için önce alanla ilgili literatür taraması yapılmış ve bu konuda yapılmış çalışmalar gözden geçirilmiştir. Veriler, Zekai Pehlivan, (2009) tarafından hazırlanan (**Spora Katılan Çocuklara Yönelik Ailelerin Beklentileri, Çocuklarda Gözlenen Davranış Değişimleri ve Spora Katılımın Önündeki Engeller Anketi**) ve dört bölümden oluşan anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Anketin geçerlilik ve güvenilirliği anketi hazırlayan Zekai Pehlivan tarafından yapılmıştır. Birinci bölümde katılanların betimsel bilgilerini içeren 17 soru; ikinci bölümde çocuğunu okullarda

spora göndermedeki beklentilerini içeren 14 soru; üçüncü bölümde çocuğun spora devam etmesinde gördüğü engellere ilişkin 10 soru ve dördüncü bölümde de çocukta meydana geldiğini gözlediği davranış değişimlerine yönelik 25 soru yer almaktadır.

Velilerden elde edilmiş olan veriler bilgisayar paket programı SPSS 15.0 kullanılarak çözümlenmiştir. Velilerin ve çocukların kişisel bilgilerine ait verilerin analizinde frekans ve (%) gibi istatistiksel veriler kullanılmıştır. Yine velilerin beklentileri, çocuklarda ki davranış değişiklikleri ve sporun önündeki engeller ile ilgili boyutlardaki ifadeler verdikleri cevapların hangi katılma derecesinde yoğunlaştığı ortaya koymak amacıyla da her ifadenin frekans ve yüzde dağılımları verilmiştir. İki guruplu değişken bakımından (cinsiyet) velilerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla da ilişkisiz örneklem t-testi uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyi 0.005 olarak alınmıştır.

BÖLÜM III: BULGULAR

Bu bölümde araştırma bulguları yer almaktadır. Araştırmada elde edilen bulgular araştırmanın alt amaçları doğrultusunda aşağıda verilmiştir.

3.1. Araştırmaya Katılan Ailelerin Çocuklarını Spora Göndermedeki Beklentileri

Araştırmanın birinci alt amacında, araştırmaya katılan ailelerin çocuklarını spora göndermedeki beklentilerine cevap aranmıştır.

Tablo 2. Araştırmaya katılan ailelerin çocuklarını spora göndermedeki beklentilerinin sıralaması

Beklentiler	Toplam	
	f	%
1.Sağlığını koruması ve geliştirmesi	213	%60,2
2.Düzenli spor yapma alışkanlığı edinmesi	202	%57,1
3.Başarı / Statü kazanması	200	%56,5
4. Takım ruhu kazanması (paylaşma, işbirliği ve dayanışma)	197	%55,6
5.Yarışmayı / rekabeti öğrenmesi	172	%48,6
6.Arkadaş edinmesi	146	%41,2
7.Beceri edinmesi ve geliştirmesi	140	%39,5
8.Eğlenmesi	135	%38,5
9.Hareket etmesi / aktif olması	125	%35,3
10.Okul başarısını artırması	81	%22,9
11.Fiziksel uygunluk (uygun bir fiziğe sahip olmak)	73	%20,6
12.Toplumsal kuralları öğrenmesi	60	%16,9
13.Fazla enerjisini harcaması / atması	45	%12,7
Toplam	1791	-

Tablo 2’de ailelerin çocuklarını ilköğretim okullarında spora göndermelerinde ki en önemli ilk beş beklentisi sıralandığında; birinci sırada “sağlığını koruması ve geliştirmesi” (%60,2), ikinci sırada “düzenli spor yapma alışkanlığı edinmesi” (%57,1), üçüncü sırada “başarı / Statü kazanması” (%56,5), dördüncü sırada “takım ruhu kazanması (paylaşma, işbirliği ve dayanışma)” (%55,6) ve beşinci sırada da “ Yarışmayı / rekabeti öğrenmesi” (%48,6) biçiminde sıralanmaktadır. “Eğlenmesi” (%38,5), ” hareket etmesi / aktif olması” (%35,3), “okul başarısını artırması” (%22,9), “fiziksel uygunluk (uygun bir fiziğe sahip olmak)” (%20,6),” toplumsal kuralları öğrenmesi” (%16,9), “fazla enerjisini harcaması / atması” (%12,7) ise son sıralarda yer almaktadır.

Group Statistics

VAR00005	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Başarı /statü kazanması	211	,3697	,48386	,03331
	143	,4685	,50076	,04188
Yarışmayı/rekabeti öğrenmesi	211	,4028	,49164	,03385
	143	,3427	,47627	,03983
Arkadaş edinmesi	211	,4834	,50091	,03448
	143	,6573	,47627	,03983
eğlenmesi	211	,5972	,49164	,03385
	143	,5105	,50165	,04195
Takım ruhu k.	211	,4076	,49255	,03391
	143	,3706	,48467	,04053
Düzenli spor y.a.e.	211	,6209	,48633	,03348
	143	,5664	,49731	,04159
Beceri edinmesi ve g.	211	,1517	,35954	,02475
	143	,1888	,39273	,03284
Sağlığını koruması ve g.	211	,2275	,42021	,02893
	143	,2238	,41824	,03497
Top.kuralları öğr.	211	,4265	,49575	,03413
	143	,2378	,42721	,03573
Okul baş.artması	211	,2085	,40722	,02803
	143	,1958	,39821	,03330
Har.etmesi akt.olm.	211	,0948	,29362	,02021
	143	,1678	,37503	,03136
Fiz.uygunluk	211	,0379	,19144	,01318
	143	,0490	,21652	,01811
Fazla ener.at.	211	,6351	,48256	,03322
	143	,5594	,49820	,04166

sporlarına

çlentilerini
ıyla t-testi

yapılmıştır.t-testi sonuçları tablo 3 ve aşağıda tablo 4'te verilmiştir.

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Baş.statü kazanması	Equal variances assumed	8,820	,003	-1,860	352	,064	-,09886	,05316	-,20341	,00568
	Equal variances not assumed			-1,848	297,904	,066	-,09886	,05351	-,20417	,00644
Yarışmayı öğrenmesi	Equal variances assumed	5,514	,019	1,145	352	,253	,06019	,05259	-,04324	,16361
	Equal variances not assumed			1,152	311,354	,250	,06019	,05227	-,04265	,16303
Arkadaş edinmesi	Equal variances assumed	22,148	,000	-3,270	352	,001	-,17393	,05320	-,27855	-,06931
	Equal variances not assumed			-3,302	315,005	,001	-,17393	,05268	-,27758	-,07028
Eğlenmesi	Equal variances assumed	5,406	,021	1,614	352	,107	,08667	,05369	-,01893	,19226
	Equal variances not assumed			1,608	300,841	,109	,08667	,05390	-,01940	,19274
Takım ruhu kazanması	Equal variances assumed	2,029	,155	,697	352	,486	,03695	,05301	-,06730	,14121
	Equal variances not assumed			,699	308,240	,485	,03695	,05284	-,06703	,14093
Düz.spor y.a.k	Equal variances assumed	3,540	,061	1,024	352	,307	,05442	,05316	-,05013	,15897
	Equal variances not assumed			1,019	300,393	,309	,05442	,05339	-,05064	,15948
Beceri ed. ve Gel.	Equal variances assumed	3,327	,069	-,919	352	,359	-,03715	,04043	-,11667	,04237
	Equal variances not assumed			-,903	286,603	,367	-,03715	,04112	-,11810	,04379
Sağ.koruması geliştirmesi	Equal variances assumed	,027	,870	,082	352	,935	,00371	,04543	-,08563	,09306
	Equal variances not assumed			,082	305,931	,935	,00371	,04539	-,08560	,09302
Top.kur. öğrenmesi	Equal variances assumed	58,470	,000	3,714	352	,000	,18878	,05083	,08880	,28875
	Equal variances not assumed			3,821	332,306	,000	,18878	,04941	,09159	,28597
Okul baş. artması	Equal variances assumed	,342	,559	,291	352	,771	,01273	,04372	-,07325	,09871
	Equal variances not assumed			,292	309,490	,770	,01273	,04353	-,07293	,09838
Hareket etm. Aktif olması	Equal variances assumed	16,815	,000	-2,050	352	,041	-,07305	,03562	-,14311	-,00298
	Equal variances not assumed			-1,958	254,755	,051	-,07305	,03731	-,14652	,00043
Fiziksel uygunluk	Equal variances assumed	1,016	,314	-,505	352	,614	-,01104	,02187	-,05405	,03198
	Equal variances not assumed			-,493	279,312	,623	-,01104	,02240	-,05512	,03305
Fazla enerfi harcaması	Equal variances assumed	6,386	,012	1,428	352	,154	,07563	,05296	-,02852	,17979
	Equal variances not assumed			1,419	298,408	,157	,07563	,05328	-,02923	,18049

göndermelerindeki beklentilerine bakıldığında, çocuklarını spora göndermedeki

beklentilerinden biri olan “arkadaş edinmesi” ifadesinde anne ve babaların görüşleri arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür. (p <0.5) Buna göre babaların annelerden daha fazla beklenti içerisinde olduğu görülmüştür.

Tablo 3 ve tablo 4’e göre anne ve babaların görüşleri çocukların “toplumsal kuralları öğrenmesi” yönündeki beklentilerine göre farklılık göstermiştir. (p <0.5)

Buna göre annelerin babalara göre bu konuda daha fazla beklenti içerisinde olduğu görülmüştür.

Diğer maddeler açısından bakıldığında ise anne ve babaların görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. ($p > .05$)

3.2. Çocuklardaki Davranış Değişimleri

Araştırmanın ikinci alt amacında, araştırmaya katılan ailelerin spor yapan çocuklarında gözlemledikleri davranış değişikliklerine cevap aranmıştır.

Tablo 5. Ailelerin ilköğretim okullarında spor yapan çocuklarında gözlemledikleri davranış değişiklikleri

Çocukta gözlenen davranış değişimleri	Evet		Kararsızım		Hayır		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
1. Arkadaş sayısı arttı	323	91,2	22	6,2	9	2,5	354	55
2. Okuldaki akademik başarısı arttı	202	57,1	102	28,8	50	14,1	354	55
3.Ders çalışma ve ödev yapmada daha istekli davranıyor	197	55,6	98	27,7	59	16,7	354	55
4. Zamanını iyi planlıyor.	210	59,3	97	27,4	47	13,3	354	55
5. Yeme/içme konusunda sorun olmuyor.	249	70,3	66	18,6	39	11,0	354	55
6. Stres, kaygı ve agresif (saldırgan) tutumları azaldı	240	67,8	78	22,0	36	10,2	354	55
7. Ders çalışma saatlerinde artış oldu	151	42,7	123	34,7	80	22,6	354	55
8.Anne/babayla daha sıcak ilişkiler içerisinde bulunuyor	279	78,8	57	16,1	18	5,1	354	55
9. Serbest zamanlarını daha etkili kullanıyor	254	71,8	69	19,5	31	8,8	354	55
10.T.V ve Bilgisayar oyunlarına daha az zaman harcıyor.	205	57,9	83	23,4	66	18,6	354	55
11. Okulunu daha fazla seviyor.	286	80,8	56	15,8	12	3,4	354	55
12. Daha az yalan söylüyor.	288	81,4	50	14,1	16	4,5	354	55
13. Verdiği söze daha fazla sadık kalıyor.	290	81,9	53	15,0	11	3,1	354	55
14. Özel eşyalarını daha fazla düzenliyor	246	69,5	70	19,8	38	10,7	354	55
15. Sebze ve meyve yeme miktarı arttı.	248	70,1	62	17,5	44	12,4	354	55
16. Daha fazla süt içiyor.	212	59,9	80	22,6	62	17,5	354	55
17. Yemek seçmiyor.	204	57,6	84	23,7	66	18,6	354	55
18. Okuluna daha az devamsızlık	289	81,6	39	11,0	26	7,3	354	55

yapıyor.								
19. Kişisel temizliğine daha fazla özen gösteriyor.	306	86,4	38	10,7	10	2,8	354	55
20. Kendine güven duygusu arttı.	319	90,1	31	8,8	4	1,1	354	55
21. Daha çok işbirliği içine giriyor ve paylaşıyor.	293	82,8	53	15,0	8	2,3	354	55
22. . Daha sağlıklı görünüyor.	306	86,4	39	11,0	9	2,5	354	55
23. Daha az hasta oluyor	267	75,4	70	19,8	17	4,8	354	55
24. Spor haberleriyle daha fazla ilgileniyor.	250	70,6	73	20,6	31	8,8	354	55
25. Çocuğum spor etkinlikleri ile sigara alkol ve diğer zararlı maddelerden uzak duracağını düşünüyorum.	259	73,2	42	11,9	53	15,0	354	55

Tablo 5’de ailelerin ilköğretim okullarında spor yapan çocuklarında; %91,2’si ‘‘arkadaş sayısının arttığını’’, %90,1’i çocuğın ‘‘kendine güven duygusu arttığını’’, %86,4’ü ‘‘kişisel temizliğine daha fazla özen gösterdiği’’ve’’daha sağlıklı göründüğünü’’, %82,8 ‘i’’daha çok işbirliği içine girip ve paylaştığını’’, %81,9’u ‘‘ verdiğ i söze daha fazla sadık kaldığını’’,%81,6’sı ‘‘okuluna daha az devamsızlık yaptığını’’, %81,4’ü ‘‘daha az yalan söylediğini’’,%80,8’i ‘‘okulunu daha fazla sevdiğini’’,%78,8’i ‘‘anne/babayla daha sıcak ilişkiler içerisinde bulunduğunu’’, %75,4’ü ‘‘daha az hasta olduğunu’’, %73,2’si ‘‘çocuğum spor etkinlikleri ile sigara alkol ve diğer zararlı maddelerden uzak duracağını düşündüklerini’’, %71,8’i ‘‘serbest zamanlarını daha etkili kullandığını’’, %70,6’sı ‘‘spor haberleriyle daha fazla ilgilendiğini’’, %70,3’ü ‘‘yeme/içme konusunda sorun olmadığını’’, %70,1’inin ‘‘sebze ve meyve yeme miktarının arttığını’’ olumlu yönde davranış değişimleri gözlemlediklerini belirtmişlerdir. Olumlu özellik gösterse de diğerlerine göre daha az işaretlenen maddeler; %69,5 ile ‘‘özel eşyalarını daha fazla düzenlemesi’’, %67,8 ile ‘‘stres, kaygı ve agresif (saldırgan) tutumları azalması’’, %59,9 ile ‘‘daha fazla süt içtiğini’’ belirtmişlerdir. Buna karşın; ailelerin %22,6 sı ‘‘ders çalışma saatlerinde’’, %18,6’sı T.V izleme ve bilgisayar oyunlarına harcanan zamanda’’, %16,7’si ders çalışma ve ödev yapmada’’ olumlu yönde bir davranış değişimi gözlemediklerini ifade etmişlerdir.

3.3. Sporun Önündeki Engeller

Araştırmanın üçüncü alt amacında, araştırmaya katılan ailelerin çocuklarının spora devam edebilmesi yönünde gördükleri engellere cevap aranmıştır.

Tablo 6. Araştırmaya katılan ailelerin çocuklarının spora devam edebilmesi yönünde gördükleri engellerin(risklerin) sıralaması

Riskler	Toplam	
	f	%
1.Sınavlara hazırlık (OKS, ÖSS v.b)	296	%83,6
2.Zaman darlığı	217	%61,3
3. Spor salon ve sahalarının eksikliği	193	%54,5
4. TV ve bilgisayarlar	165	%46,6
5. Spor ortamlarına olan ulaşım	158	%44,6
6. Sağlık ve emniyet açısından güvenilir spor ortamının eksikliği	142	%40,1
7. Ailenin isteksizliği	98	%27,7
8. Spor malzemelerin pahalılığı	93	%26,3
9. İl spor yöneticilerinin yetersizliği	64	%18,1
10. Antrenör/koç veya öğretmenlerin uygunsuz davranışları (aşağılama, şiddet, cinsel suistimal v.b)	57	%16,1
11. Yoksulluk	51	%14,4
Toplam	1534	-

Tablo 6’da araştırmaya katılan aileler, çocukların fiziksel aktivitelerini gelecekte de devam ettirebilmelerinin önünde gördükleri engellerin başında ‘‘sınavlara hazırlık OKS, ÖSS v.b gibi sınavlara hazırlık’’ (%83,6), ikinci sırada ‘‘zaman darlığı’’ (%61,3), üçüncü sırada ‘‘spor salon ve sahalarının eksikliği’’ (%54,5), dördüncü sırada ‘‘TV izleme, video ve bilgisayar oyunları’’ ve beşinci sırada da ‘‘sağlık ve emniyet açısından güvenilir spor ortamının eksikliği’’ (%40,1) gibi engellerin bulunduğunu ifade etmişlerdir.’’Ailenin isteksizliği’’ (%27,7), ‘‘il spor yöneticilerinin yetersizliği’’ (%18,1), ‘‘Antrenör/koç veya öğretmenlerin uygunsuz davranışları (aşağılama, şiddet, cinsel suistimal v.b)’’ (%16,1) ve ‘‘yoksulluk’’ (%14,4) gibi faktörler ise son sıralarda yer almıştır.

BÖLÜM IV: SONUÇ VE TARTIŞMALAR

Bu araştırma için Nevşehir ilinde 2011-2012 eğitim öğretim yılı içerisinde ilköğretim okullarında okul sporlarına katılan öğrencilerin ailelerinin beklentileri, çocukta gözledikleri davranış değişimleri ve çocuğun spora devam etmesi önünde gördükleri engellerin belirlenmesi amacıyla anket uygulanarak yapılmıştır.

Anketin betimsel bilgileri içeren birinci bölümüyle ilgili cevaplara bakıldığında, bu araştırmaya katılan velilerin, %59,6'sını bayanlar, %40,4'ünü erkekler oluşturmuştur. Ayrıca %4,5'i 20-29 yas, %22,9'u 30-34 yas, %34,7'si 35-39 yas, %25,4'ü 40-44 yas ve %12,4'ü de 45- 59 yaş aralığındadır.

Ailelerin eğitim durumları ise, annelerin %40,7'sinin ilkokul, %21,5'inin ortaokul, %24,3'ünün lise, % 13,6'sının üniversite mezunu olduklarını ifade etmişlerdir. Bu durumda araştırmaya katılan annelerin eğitim seviyelerinin çoğunluğunun ilkokul mezunu olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan babaların ise %24,0'ı ilkokul, %20,6'sı ortaokul, %31,6'sı lise, %23,7'si üniversite mezunu olduklarını ifade etmişlerdir. Bu durumda araştırmaya katılan babaların çoğunluğunun lise mezunu olduğu görülmektedir.

Aylık gelir seviyeleri ise %39,5 oranıyla 0-999TL aralığında, %30,8 oranıyla 1000-1999 TL aralığında, %17,8 oranıyla 2000-2999 TL aralığında, %6,5 oranıyla 3000-3999 TL aralığında ve %5,4 oranıyla 4000 TL ve üstü olarak farklı gelir gruplarında birbirleriyle yakın oranlarda bir dağılım göstermektedir. Bu durumda araştırmaya katılan velilerin dar, orta ve iyi seviyeli gelir gruplarından oluştuğunu söyleyebiliriz.

Araştırmaya katılan velilerin meslek dağılımları ise annelerin %79,1'i ev hanımı, %6,8'ni öğretmen, geri kalan %14,2'sini diğer meslek gurupları oluşturmaktadır. Babaların ise %22,6'sı serbest meslek, %20,6'sı işçi, %18,4'ü memur, %11,6'sını öğretmenler oluşturmaktadır.

Ailelerin spor yapma alışkanlıklarına bakıldığında ise; %45,8'i ara sıra spor yaptığını, %38,1'i spor yapmadığını ve %16,1'i ise düzenli spor yaptıklarını belirtmişlerdir. Bu durumda araştırmaya katılan velilerin çoğunun düzenli bir spor alışkanlığının olmadığını söyleyebiliriz.

Çocuğun devam ettiği spor branşını kimin seçtiğine bakıldığında ise; %75,7 ile çocuğun kendisi, %13,3' ile anne baba ile birlikte, %4,5'inin annesi, % 3,7 sinin babası olarak ifade etmişlerdir. Bu durumda çocukları okul sporlarına devam eden ailelerin spor branşı seçiminde çocuklarının görüşleri doğrultusunda branş belirlediklerini söyleyebiliriz. (Keskin 2006), yapmış olduğu araştırmada; çocuklarını spora yönlendiren ailelerin eğitim seviyeleri dikkate alındığında velilerin spor branşı seçiminde çocuklarının görüşleri doğrultusunda branş belirlediklerini ve ortaokul mezunu ailelerin %50 sinin çocuklarını spor branşının seçiminde serbest bırakırken, %32,3 oranında spor branşını kendilerinin seçtiklerini ifade etmişlerdir. (Sunay ve Saracaloğlu 1996) ise yaptıkları araştırmada; Türkiye'de futbol dışındaki branşlarda lisanslı olarak spor yapan sporcuların, ailesi (anne, baba ve kardeş), yakın çevresindeki ilgili antrenör ve arkadaş grubunun spora yönlendirmekte etkili olduklarını ancak televizyon ve basın yayın organları gibi geniş halk kitlelerine ulaşabilen kitle iletişim araçlarının spora yöneltmekteki etkisinin son derece az olduğunu, buna göre; Türkiye'de televizyon ve basın yayın organlarının spora yöneltmekteki etkisinin artırılması gerektiğini ve futbol dışındaki spor branşlarını da tanıtıcı ve eğitici yayınlar yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Bu araştırmaya katılan velilerin çocuklarının %63,8'inin 0-1 yıl aralığında, %22,0'ı 1-2 yıl aralığında, %8,5'i 2-3 yıl aralığında, %5,6'sı ise 3 yıldan fazla okul takımlarında spor yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bu durumda araştırmaya katılan velilerin çocuklarının çoğunluğunun okul takımlarında yeni olduklarını söyleyebiliriz.

Çocukların haftada kaç saat okul sporlarına devam ettiklerine bakıldığında ise; %53,1'i 0-2 saat aralığında, %28,8'i 3-5 saat aralığında, %13,3'ü 6-8 saat aralığında, %4,8'i 9 saat ve üstünde olduğunu ifade etmişlerdir. Bu oranlar göstermektedir ki spora devam eden öğrencilerin çoğunluğu 0-2 saat arasında okul sporlarına devam etmektedir.

Velilerin çocuklarını okul sporlarına gönderme isteklerine bakıldığında; %62,7'sinin göndermek istediği, %29,7'sinin kararsız kaldığı, %7,6'sının da göndermek istemediğini görüyoruz. Bu durumda ailelerin çocuklarını spora gönderme konusunda istekli olduklarını söyleyebiliriz.

Anket de ailelerin beklentilerinin belirlenmesi amacıyla yapılmış ikinci bölümün cevapları ile ilgili literatür karşılaştığında; çocuğun spora katılım motivasyonu ile ailelerin beklentileri birbiriyle çatışmaktadır. Çünkü çocuklar spora sırasıyla “eğlence”, “başarı/statü”, takım atmosferi”, “fitness”, “enerji harcama”, “beceri gelişimi” ve “arkadaşlık” güdülerinden dolayı katılırken (Pehlivan, 2009), aileler; “sağlığını koruması ve geliştirmesi”, “düzenli spor yapma alışkanlığı edinmesi” ve “başarı/statü kazanmasını ilk sıralarda amaçlamaktadırlar. Bu veriler (Pehlivan, 2009) tarafından yapılan çalışma ile paralellik arz etmektedir. Çocuklar için “eğlenmek” ilk sırada önemli bir katılım motivasyonu iken (Pehlivan, 2009), bizim çalışmamızda aileler açısından son sıralarda bir beklenti olarak bulunmuştur. Ailelerin beklentisi çocuk ve spor açısından önemlidir. (Kayıkçı, 2006)’ya göre, çocuğun spora yönelmesinde en önemli faktörün aile olduğu, aile desteği ya da baskısının çocuğun spora olan ilgisinin büyük ölçüde etkilediğini belirtmektedir. Yine aynı çalışmada; çocukların okul dışı sportif etkinliklerinde aile desteği ya da baskılarının çocukların başarı ya da başarısızlıklarında önemli rol oynamaktadırlar. Özellikle erkek çocukların sportif etkinliklerinde anne ya da babalarından daha fazla destek aldıkları dikkat çekmektedir. Ailelerin sporla ilgi düzeyi ile çocukların sportif etkinliklerine katılımına verdikleri destek arasında anlamlı bir ilişki bulunmamasına rağmen ailelerin büyük çoğunluğunun çocuklarının spora katılmaları için destek verdikleri ve zorlamadıkları görülmektedir. Ayrıca ailelerin gelir düzeyleri ile eğitim düzeyleri çocuğun sportif etkinliklerinde etkili iki unsur olarak ortaya çıktığı vurgulanmaktadır.

Ailelerin beklentisi ve çocukların beklentisinin birbirinden farklı olması çeşitli sorunları ortaya çıkarmaktadır (Kılıç, 2006), yaptığı çalışmada sporcu öğrencilerin, yaklaşık yarısının ailesinden destek görmediğini belirtmiştir. Yaptığımız araştırma sonucunda ve bu konuda yapılan diğer araştırmalar ile birlikte düşünüldüğünde aile ve çocuk arasında ki bu çatışma; (Leblanc ve Dickson, 2005)’e göre çocuk için sporun ilk amacının eğlenmek olması, (Pehlivan, 2009)’a göre aile için ise kendi değer ve beklentilerini çocuklar aracılığıyla gerçekleştirmek istemeleri şeklinde açıklanabilir.

Araştırmamızda ailelerin beklentisini belirlemeye yönelik ilk ankette en çok işaretlenen sık sağlığını koruması ve geliştirmesi (%60,2) olarak gözükmektedir.

Bireyin sağlığı, kk yaşlardan itibaren onun yaşam pozisyonları ile doğrudan ilişkilidir. Birçok etkenin yanında aktif bir şekilde yapılan sporun da sağlık açısından çok büyük katkısı vardır (Görücü, 2001). Sağlık açısından ilerleyen yaşla birlikte kaliteli yaşam alışkanlıklarının kazanılması ve fizik aktivitelerinin düzenli olarak yapılması önemlidir (Demir ve Filiz, 2004). Araştırmamızda ailelerin çocuklarından sağlığını koruması ve geliştirmesi beklentisi yapılmış diğer alışmaları (Pehlivan, 2009) ve (Keskin, 2006)' yı destekler niteliktedir.

Bulgularımıza göre, düzenli spor yapmanın anksiyete belirtileri üzerine olumlu etkisi vardır. Bireysel sporların depresyon ve problem çözme becerisi algısı üzerine bir etkisi olmadığı gözlenmesine karşın, takım sporları yapmanın depresyonun ve problem çözme becerisi algısını (problem çözme becerisine olan güveni) olumlu etkilediği ortaya konmuştur. Bu bulgular, ruh sağlığının bazı alanlarının geliştirilmesi açısından sporun ve özellikle takım sporlarının özendirilmesi konusunda bir temel oluşturabilir (Canan ve Ataoğlu, 2010). Bizim araştırmamızda düzenli spor yapma alışkanlığı edinmesi (%57,1) ailelerin en önemli ikinci beklentisi olarak gzmektedir.

Araştırmada ailelerin çoğunluğu en önemli cnc beklentilerini ise başarı ve statü kazanma (%56,5) olarak ifade etmiştir. (Abakay ve Kuru, 2010), yapmış oldukları çalışmada; amatör futbolcuların başarıya yaklaşma güdülerinin yüksek çıkmasını, buldukları statüden kurtulmak, daha elit olmak ve profesyonel seviyeye gelmek için başarıyı daha çok arzuladıkları şeklinde yorumlamışlardır. (Görücü, 2001)'in çalışmasında da; okul spor takımlarının başarısı ve okul içinde sporculara verilen değer; sporcu öğrencilerin taltif edilmesi ve saygınlıkları, spor yapmada çekici bir etki meydana getirdiğini belirtmiştir. Aynı alışma da; okul içinde spor takımlarında oynuyor olmanın getirdiği tanınmışlık, parmakla gösterilme, ğretmen hoşgörüsü ve karşı cins arkadaşlığının kolaylaşması gibi unsurların da spora yönelmede etkili olduğu belirtilmiştir.

Araştırmaya katılan ailelerin sırasıyla yine en önemli gördükleri şıklar takım ruhu kazanması (paylaşma, işbirliği, dayanışma) (%55,6), yarışmayı rekabeti öğrenmesi (%48,6) ve arkadaş edinmesidir (%41,2). (Kk ve Koç, 2004)'e göre ocuk spor faaliyetlerine katılırken aynı zamanda grup içerisinde hareket etmeyi, kazanmayı veya kaybetmeyi, kurallara uymayı öğrenmektedir. Bunlardan en

önemlisi kendine güven duygusunu kazanması ve o toplumun bir ferdi olduğunu anlamasıdır. (Sunay ve Saracaloğlu, 1996) ise yapmış oldukları araştırmada; spor branşları arasındaki incelemede, "Arkadaşlarla birlikte bir takım ruhu içinde hareket etmek" nedenini takım sporları lehinde önemli olarak ifade etmişlerdir.

En çok işaretlenen bir diğer şık ise (%39,5) beceri edinmesi ve geliştirmesidir. (Şenduran, 2006), askeri okulda okuyan 318 sporcu 495 sporcu olmayan toplam 813 öğrenci ile yapmış olduğu araştırmada; sporcu öğrenciler ile olmayanların Kişisel Uyum, Sosyal Uyum ve Genel Uyum ortalamaları karşılaştırıldığında; sporcu öğrenciler kişisel, sosyal ve genel anlamda sporcu olmayan öğrencilerden daha fazla uyumlu kişilik becerileri sergilediklerini ifade etmiştir.

Anketimizde eğlenmek ise (%38,5) ile son sıralarda gözükmektedir. Aileler için son sıralarda görünen eğlence çocuklar için ise en birinci amaçlardandır (Leblanc ve Dickson 2005).

Görücü (2001) araştırmasında; bireyin sağlığının küçük yaşlardan itibaren onun yaşam pozisyonları ile doğrudan ilişkili olduğunu ve birçok etkenin yanında aktif bir şekilde yapılan sporun da sağlık açısından çok büyük katkısı olduğunu belirtmiştir. Bizim araştırmamızda hareket etme ve aktif olma (%20,6) son sıralarda bir beklenti olarak gözükmektedir.

Araştırmamızda okul başarısının artması şikkı (%22,9) olarak gözükmektedir. (Şenduran 2006), askeri okul öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmasında askeri liselerde eğitim-öğretim gören sporcu öğrenciler ile sporcu olmayan öğrencilerin ders başarıları arasında sporcu öğrencilerin lehine $P < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunduğunu ifade etmiştir. Yine Şenduran'ın yapmış olduğu araştırmada; eğitim-öğretim faaliyetlerine devam ederken, spor takımlarında görev almanın, ders başarılarını olumsuz yönde etkilemeyeceği hipotezi gerçekleşmiş olup, sporcu öğrencilerin ders başarılarının, sporcu olmayanlara göre daha yüksek seviyede olduğunu belirtmiştir.

(Saygın ve arkadaşları 2005), yaşları 10 ile 12 yaş arasında bulunan, 80 deney ve 122 kontrol grubu olarak toplam 202 öğrenci üzerinde yaptıkları araştırmada; araştırmalarının düzenli spor eğitimi alan ve almayan benzer yaş çocukların boy ve kilolarında anlamlı farklılıklar bulunan çalışmalarla benzerlik

gösterdiğini ifade etmişlerdir. Aynı araştırmada uzun süreli düzenli olarak uygulanan hareket eğitimi programlarının 10-12 yaş çocuklarında fiziksel uygunluk özelliklerini olumlu yönde etkilediğini ifade etmişlerdir. Bizim araştırmamızda fiziksel uygunluk (uygun bir fiziğe sahip olmak) ailelerin beklentisi açısından diğer cevaplara oranla daha az tercih edilen (%20,6) bir şık olmuştur.

(Keskin, 2006), yapmış olduğu araştırmasında, spor yapmanın doğal bir sonucu olan genel sağlık ve aktif bir yaşam tarzının gelişmesi, fiziksel egzersizin ne denli gerekli ve önemli olduğunu ortaya koyar. Çünkü gelişmiş teknolojinin getirdiği hareketsiz yaşamın sonuçları olan şişmanlık, halsizlik kronikleşmiş yorgunluk vb. rahatsızlıklar yaşamın içinde yerini almıştır. Düzenli yapılan fiziksel aktiviteler sonunda vücutta meydana gelen kimyasal değişimler ve insanın kendisini daha sağlıklı hissetmesi, yaşla birlikte azalan fiziksel kapasitenin sportif etkinlerle daha uzun yıllar korunduğu göz önüne alındığında velilerin çocuklarının serbest zamanlarını sporla değerlendirmelerini ifade etmeleri bu konuda ne denli bilinçli olduklarını ifade etmiştir.

Sporcu, hem öğrenci hem de evlat statüsünde olabilir. Sporcu statüsüne bağlı olarak, toplumda örnek insan davranışları sergilemesi, antrenmanlarına düzenli devam etmesi, müsabakalarda kendinden beklenen teknik, taktik ve performansı sergilemesi gibi görevleri vardır (URL-8). Araştırmamızın en az işaretlenen şıklarından birisi de toplumsal kuralları öğrenmesi (%16,9) olarak görünmektedir.

Ankette en az işaretlenen şık (%12,7) ile fazla enerji harcaması/atması şıkkı olarak görünmektedir. (Şirin, 2007)'nin Ankara ilinde 15-31 Mayıs 2006 tarihleri arasında Ankara ili Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Beden Eğitimi, Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı tarafından ilgili yaş grubunda ilk defa düzenlenen 'Kızlar Yeşil Sahada' projesine katılan 285 İlköğretim II. kademesinde yer alan kız futbol oyuncusu üzerinde yaptığı araştırmasında en önemsiz faktörü "Fiziksel uygunluk/Enerji harcama" alt boyutu olarak ifade etmiştir.

Araştırmaya katılan ailelerin çocuklarını spora göndermedeki beklentilerinin sıralanması anketinin sonuçları, ilgili çalışmalar (Pehlivan, 2009), (Keskin, 2006), (Görücü, 2001), (Şirin, 2007), (Şenduran, 2006), (Sunay ve Saracaloğlu, 1996),

(Öncü ve Güven, 2011) ile karşılaştırıldığında daha önce yapılmış araştırmaları destekler nitelikte sonuçlar elde edilmiştir.

Ailelerin ilköğretim okullarında spor yapan çocuklarında gözlemledikleri davranış değişikliklerini ölçmeyi hedefleyen ankette ise velilerin %91,2'si çocuklarının arkadaş sayısının arttığını belirtmiş ve %90,1'i de çocuklarının kendine güven duygusunun arttığını belirtmiştir. Çocukların gerek psikolojik gerekse sosyal bakımdan gelişmelerinde oyunla birlikte sporun önemli bir yeri vardır. Çünkü çocuk bu faaliyetlere katılırken aynı zamanda grup içerisinde hareket etmeyi, kazanmayı veya kaybetmeyi, kurallara uymayı öğrenmektedir. Bunlardan en önemlisi kendine güven duygusunu kazanmakta ve o toplumun bir ferdi olduğunu anlamaktadır. (Keskin, 2006) yapmış olduğu araştırmasında; Erkeklerin %70,9'u ve bayanların %64,7'si cinsiyet gruplarına göre, spor aracılığı ile çocuklarında liderlik özelliğinin gelişeceğini düşünmekte olduğunu ifade etmiştir.

Araştırmamızda aileler çocuklarının kişisel temizliğine daha fazla özen gösterdiği (%86,4) ve daha sağlıklı gördüklerini (%86,4) belirtmişlerdir. (Çetin, 2009) farklı illerde 129 bayan sporcu üzerinde yapmış olduğu araştırmasında; vücut geliştirme sporunun, bireylerin ruhsal ve fiziksel gelişimine etkisinin araştırıldığı bir çalışmada, kas kütleindeki ve kuvvetteki artış sonucunda öz saygı ve erkeklik duygularında artış olduğunu ve kendi çalışmasının da bunu destekler nitelikte olduğunu belirtmiştir. Bizim araştırmamızda yapılan bu diğer araştırmalar ile örtüşmektedir.

Yaptığımız bu araştırmada okul sporlarına devam eden çocuklarda aileler yüksek oranlarla çocuklarda; daha çok işbirliği içine girip paylaştığı (%82,2), sözüne daha sadık kaldığı (%81,9), okuluna daha az devamsızlık yaptığı (%81,6), okulunu daha fazla sevdiği (%80,8), daha az yalan söylediği (%81,4), anne/babayla daha sıcak ilişkiler içerisinde bulunduğu (%78,8), daha az hasta olduğu (%75,4), madde bağımlılığında ve zararlı alışkanlıklarında azalma olduğu (%73,2), serbest zamanlarını daha etkili ve planlı kullandığı (%71,8) spor haberleriyle daha fazla ilgilendiği (%70,6), ve, stres, kaygı ve saldırgan davranışlarında azalma olduğu (%67,8), daha fazla süt içtiği (%59,6), biçiminde olumlu yönde davranış değişimi gözlediklerini belirtmişlerdir.

(Keskin, 2006), araştırmasında ailelerin eğitim seviyeleri dikkate alındığında, ortaokul mezunu olanların (%91,2)'si sporun çocuklarını zararlı alışkanlıklardan koruyacağını ve aylık kazançları 250-500TL aralığında olan ailelerin %86,1 ve 1000-1.250 TL aralığında olan ailelerin % 65,2 oranlarında çocuklarının sporla sigara ve diğer zararlı alışkanlıklardan uzak duracağı beklentilerini ifade ettiklerini belirtmiştir.

Ailelerin ilköğretim okullarında spor yapan çocuklarında gözlemledikleri davranış değişikliklerini ölçmeyi hedefleyen anket sonuçları, ilgili diğer araştırmalar (Pehlivan, 2009), (Keskin, 2006), (Görücü, 2001), (Şirin, 2007), (Şenduran, 2006), (Sunay ve Saracaloğlu, 1996), (Öncü ve Güven, 2011) ile karşılaştırıldığında daha önce yapılmış araştırmaları destekler nitelikte sonuçlar elde edilmiştir.

Araştırmaya katılan ailelerin çocuklarının spora devam edebilmesinin önünde gördükleri engellerin (risklerin) sıralanması için hazırlanmış ankete verilen cevaplar; spora katılımın önünde ki en büyük engelin sınavlara hazırlık (%83,6) olduğunu göstermektedir. (Öztora, 2005), sedanter ve obezite ile ilgili yapmış olduğu araştırmasında özellikle son sınıf öğrencilerinde spor yapma oranının oldukça düşük bulunduğunu ifade etmiş; bunun sebebi olarak ise hazırlanmakta oldukları lise sınavlarının düşünölebileceğini belirtmiştir. Öztora, bu nedenle bu çocukların sağlıkları için çok önemli olan sporu ihmal etmemeleri amacıyla, okul programlarını uygun şekilde ve beden eğitimi dersinden feragat etmeyecek şekilde düzenlemek en akılcı yaklaşım olacaktır, şeklinde ifade etmiştir. (Pehlivan, 2009)'un araştırmasında ise aynı ankete verilen cevaplara bakıldığında sınavlara hazırlık şıkkı en fazla işaretlenen (%67,8) şık olmuştur.

(Kaya, 2008), araştırmasında çocukların fiziksel aktivite düzeyini arttırmak için okullarda beden eğitimi dersleri düzenli ve disiplinli olarak planlamalı, özellikle son sınıf öğrencilerinin bu dersi ihmal etmemeleri sağlanmalı ve öğrencilerin ilgilendikleri sporları yapmaları için özendirici bir zemin oluşturulması gerektiğini ifade etmiştir.

(Karasolak, 2009), Adana ilinde yaptığı araştırmasında, araştırma kapsamındaki okullarda oyun alanları ve spor salonları konusunda eksikler olduğu tespit edilmiştir. Yapılacak okullar, oyun alan ve spor salonu eksiklerini giderecek

şekilde planlanmalıdır. Ayrıca okul bahçelerinin çocuğun çalışma, başarıma, araştırma ve yaratma becerilerini geliştirecek her türlü sportif, sanatsal ve bahçe çalışmaları yapabilecek zengin bir çevre haline dönüştürülmesi sağlanmalıdır, şeklinde ifade etmiştir.

(Alvurdu ve Şenel, 2010), yaptıkları araştırmada sporcu öğrencilerin sportif çalışmalarında karşılaştıkları en önemli sorunun spor çalışmaları, tesis ve malzeme sorunları olduğunu belirtmişlerdir. Bizim araştırmamızda aileler sağlık ve emniyet açısından güvenilir spor ortamlarının eksikliğini (%40,1) belirtmişlerdir.

(Pehlivan, 2009), araştırmasında çocukların spor etkinliğine devam edebilmeleri için aileler birçok engelin olduğunu ifade etmişlerdir. Bunların başında “OKS, SBS ve ÖSS v.b gibi sınavlara hazırlık” ve buna bağlı olarak “zaman azlığı”, “spor saha ve salonların eksikliği”, “TV izleme, video ve bilgisayar oyunları” ve “spor ortamlarının sağlıklı ve emniyetli olmayışı” gibi engellerin olduğunu ifade ettiklerini belirtmiştir. Bizim araştırmamızda Pehlivan’ın araştırmasını destekler niteliktedir.

KAYNAKÇA

- Abakay, U., Kuru, E.,(2010). Profesyonel ve Amatör Futbolcuların Statü Değişkeni Açısından Başarı Motivasyonu Farklılıkları, Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi, Cilt 4, Sayı 3, 186-191,
- Ağca, H. (2006). Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları Ailede Eğitim,Yayın No: 123, Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi, Ankara.
- Altınok, K. (1995). Çocuk ve Gençlerin Kötü Alışkanlıklardan Korunmasında Sporun Fayda ve Önemi. Ankara, Nehir Yayıncılık.
- Alvurdu S. ve Şenel Ö., (2010). Lise Eğitimi Sürecindeki Futbolcu Öğrencilerin Sorunları (Ankara İl Örneği), Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, VIII (1) 17-28.
- Aracı, H. (2001). Öğretmen ve Öğrenciler İçin Okullarda Beden Eğitimi (3.basım). Ankara: Nobel Yayın No:222,Nobel Yayın Dağıtım.
- Arı, R. (2005). Gelişim ve Öğrenme (2.baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Ataç, F. (1991). İnsanın Yaşamında Psikolojik Gelişim (1.basım). İstanbul: Yayın No:286, Beta Basım Yayın Dağıtım.
- Atlı, M. (2008). Beden Eğitimi ve Spor. Ed: Karadeniz G. Ankara: Baran Ofset.
- Aytekin, K.Ö., (2010). Okul Öncesi Eğitime Giriş, (1.baskı). İstanbul: Ed; Ekiz D., Lord Matbaacılık.
- Bacanlı, H., (2005). Gelişim ve Öğrenme, (11.baskı). Ankara: Nobel Yayın No:719, Nobel Yayın Dağıtım.
- Başaran, İ.E., (1974). Eğitim Psikolojisi Modern Eğitimin Psikolojik Temelleri, (4.basım). Ankara, Yargıçoğlu Matbaası.
- Canan, F. ve Ataoğlu A., (2010). Anksiyete, Depresyon ve Problem Çözme Becerisi Algısı Üzerine Düzenli Sporun Etkisi, 14. Ulusal Sosyal Psikiyatri Kongresi, , Düzce, s38-43.
- Çetin, B.K., (2009). Feminin ve Maskülen Spor Yapan Kadınlarda Fiziksel Benlik Algısı, (Mersin). Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilimdalı.

- Çiğdem, K., Gülten H. ve Yaman Ç., (2009). İlköğretim Okullarında Okuyan Sporcu Öğrencilerin Spor Yapmalarında Okul ve Aile Faktörünün Etkisi (Sakarya İl Örneği), Niğde: Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi ,Cilt 3, Sayı 1, s.49.
- Çobanoğlu, Y.,1992,Çocuk Eğitiminde Spor Olgusunun Tarihsel Gelişimi, Beden Eğitimi ve Spor Özel Sayısı,(İzmir). 1992,Cilt 1, s 10.
- Demir, M. ve Filiz K., (2004). Spor Egzersizlerinin İnsan Organizması Üzerindeki Etkileri, Kırşehir: Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 5, Sayı 2,109-114
- Dereobalı, N., (2005). Okul Çağında Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Durmuş, E., (2006). Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Ed: Deniz M.E. ve Erözkan A., (2.basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Ekiz, D., (2010). Okul Öncesi Eğitime Giriş,(1.baskı), İstanbul: Lord Matbaacılık.
- Erdemli, A., (1991). Türk-Alman Kültür Diyalogunda Spor Ahlakı ve Spor Felsefesine Yeni Yaklaşımlar, İstanbul: Meya Matbaacılık ve Yayıncılık, s.50.
- Erden, M. Akman Y., 2004.Gelişim ve Öğrenme. Ankara: Arkadaş Yayınları.
- Erkal, M.E., (1998). Güven Ö. ve Ayan D., Sosyolojik Açından Spor, (3.baskı). İstanbul: Der Yayınları.
- Erkan, N.,(1992). Gençlik Kültür ve Spor, Beden Eğitimi ve Spor Özel Sayısı, *İzmir: 1992,Cilt 1, sayı , s 43,*
- Gander, M.J., Gardiner H.W., 2001. Çocuk ve Ergen Gelişimi, (4.baskı). Ankara: Ed:Onur B., Çev:Denmez A, Çelen N.ve Onur B., İmge Kitabevi.
- Görücü, A., (2001). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında Okuyan Öğrencilerin Aktif Spor Yapma Durumlarının Belirlenmesi, Konya:Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- İnan, M., (2005). Okul Çağında Spor Çocuğumla Oynuyor Spor Yapıyorum. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Karasar, N., (2010). Bilimsel Araştırma Yöntemi. (21.Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Karasolak, K., (2009). Mimari Özellikleri Farklı İlköğretim Okullarındaki Öğrenci ve Öğretmenlerin Bina ve Bahçeleri Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi. Adana: Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilimdalı.
- Karasüleymanoğlu, A., (1995). Yeni Boyutlarıyla Spor (4.basım). Ankara, Ozan Dağıtım.
- Kaya, R., 2008. Edirne İl Merkezinde İlköğretim Okullarındaki Öğrencilerde Beslenme-Obezite-Fiziksel Aktivite İlişkisinin Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi. Edirne: Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı Anabilimdalı.
- Kayıkcı, N., (2006). 7-12 Yaş Grubu Çocukların Okul Dışı Sportif Etkinliklerinde Ailelerin Destek ve Baskıları İle Bunun Çocuk Üzerindeki Etkileri, Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim dalı.
- Keskin, V., (2006). Çocuklarını Spora Yönlendiren Anne ve Babaların Beklentileri. Afyon: Yüksek Lisans, Kocatepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Kılıçgil, E., (1998). Sosyal Çevre-Spor İlişkileri (Teori ve Elit Sporculara İlişkin Bir Uygulama). Ankara: Bağırğan Yayımevi.
- Kılıç, M., (2006). Okul Takımlarında Yer Alan Sporcu Öğrencilerin Kulüp Bazında Spor Yapma Oranları ve Bunu Etkileyen Faktörler (Van İli Örneği), Ankara: (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, s. 72, 73,
- Küçük V., Koç H., (2004). Psiko-Sosyal Gelişim Süreci İçerisinde İnsan ve Spor İlişkisi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, sayı 10, s131-143.
- Kotan Ç., (2009). Gülten H. ve Yaman Ç., 2009. İlköğretim Okullarında Okuyan Sporcu Öğrencilerin Spor Yapmalarında Okul ve Aile Faktörünün Etkisi (Sakarya İl Örneği),Niğde: Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi ,2009,Cilt 3, Sayı 1, s49.

- Leblanc J., Dickson L., (1996). Çocuklar ve Spor, Çev: G. Gül, Ankara: Bağırhan Yayımevi.
- Leblanc, J., Dickson, L., (2005). Çocuklar ve Spor, Çev.: G. Gül, Ankara: Bağırhan Yayımevi,
- Megep, (2011). Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Psikomotor Gelişim (2011). Ankara.
- Megep., (2007). Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Fiziksel Gelişim (2007). Ankara.
- Megep., (2011). Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bilişsel Gelişim (2011). Ankara.
- Megep., (2011). Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Duygusal Gelişim (2011). Ankara.
- Megep., (2011). Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Fiziksel Gelişim (2011). Ankara.
- Mengütay, S., 2005. Çocuklarda Hareket Gelişimi ve Spor. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Nar A., (2007). Spor Liselerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Beklentilerinin Araştırılması, Kütahya: Yüksek Lisans, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı.
- Ocak Y.,Keskin V.,Tortop Y., Gölünük S.,(2010). Çocuklarını Yaz Spor Okullarına Gönderen Ailelerin Sosyo-Ekonomik Durumları ve Beklentileri, Samsun: Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi,c2,say1,s13.
- Orçan M. (2010). Erken Çocukluk Döneminde Gelişim. Ed:Deniz M.E. (2.baskı). Ankara: Maya Akademi.
- Öncü, G., Güven, Ö., (2011). Ana-Babaların Çocuklarının Beden Eğitimi Dersine Katılımına Yönelik Tutumları. Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi. Cilt: 2 Sayı:2.
- Öztora, S., 2005. İlköğretim Çağındaki Çocuklarda Obezite Prevalansının Belirlenmesi ve Araştırılması. İstanbul: Uzmanlık Tezi, Sağlık Bakanlığı Bakırköy Dr.Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi Dr. Sami Hatipoğlu Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği Şefi ve Aile Hekimliği Koordinatörü.
- Öztürk, F., (1998). Toplumsal Boyutlarıyla Spor. Ankara: Bağırhan Yayımevi.

- Pehlivan, Z., (2009). Spora Katılan Çocuklara Yönelik Ailelerin Beklentileri, Çocuklarda Gözlenen Davranış Değişimleri ve Spora Katılımın Önündeki Engeller. Ankara: Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2009, VII (2) 69-76.
- Saygılı S.,(2005). Çocuklarda Davranış Bozuklukları. İstanbul: Elit Yayınları.
- Saygın Ö., Polat Y. ve Karacabey K., (2005). Çocuklarda Hareket Eğitiminin Fiziksel Uygunluk Özelliklerine Etkisi, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi 2005, 19(3), 205-212.
- Selçuk Z., (2004). Gelişim ve Öğrenme. Ankara: Nobel Basımevi.
- Senemoğlu N., (2004). Gelişim ve Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya. (10.baskı). Ankara: Gazi Kitapevi.
- Sevim Y., (2001). Antrenman Bilgisi. (1.basım). Yayın No:358. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Smith, P. K., and Dutton, S.* (1979). Play and Training in Direct and Innovative Problem. Solving. CHILD DEVELOPMENT. 50, 830-836.
- Sunay H. ve Saracaloğlu S., (1997). Türk Sporcusunun Spordan Beklentileri İle Spora Yönelen Unsurlar, AIESEP Spor Bilimleri Kongresi, 4-6 Aralık 1997, Singapur, s 43-48.
- Snyder, E., E.; Spreitzer, E. (1976). *Archives of Sexual Behavior* vol. 5 issue 3 May. p. 249 - 254
- Şahin H. M., (2005). Beden Eğitimi ve Sporda Temel Kavramlar. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Şenduran F., (2006). Askeri Liselerde Sporcu Öğrencilerle Sporcu Olmayan Öğrencilerin Problem Çözme, Strese Karşı Koyabilme, Uyum Beceriler ve Başarı Düzeyleri. İstanbul: Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Şimşek K.Y., (2005). Çocukların Spora Yönlendirilmesinde Ailenin Görüşlerinin Değerlendirilmesi (2005 Eskişehir İl Örneği).Eskişehir: Yüksek Lisans Tezi,Anadolu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilimdalı.
- T.C Resmi Gazete, İlköğretim ve Eğitim Kanunu.sayı (10705),12/01/1961,1-5.

Tepeli K., (2010). Erken Çocukluk Döneminde Gelişim, Ed:Deniz M.E. (2.baskı).
Ankara: Maya Akademi

Tükenmez M., Toplum Bilim ve Spor, 1.basım, Yayın No: 535, Kaynak Yayınları,
İstanbul, 2009.

URL-1, <http://tr.wikipedia.org/wiki/Beklenti>. 1.Ekim 2012-09-30

URL-2, <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/cocukhaklarishu.htm>. 1.Ekim 2012.

URL-3, [http://www.weblopedi.com/ Kpss Eğitim Bilimleri/ Kalıtım ve Büyüme
Gelisme-t10298.0.html](http://www.weblopedi.com/Kpss_Egitim_Bilimleri/Kalitim_ve_Buyume_Gelisme-t10298.0.html).1 Ekim 2012.

URL-4, [www.sporbilim.com/Dosyalar/Spor Felsefesi doc](http://www.sporbilim.com/Dosyalar/Spor_Felsefesi_doc). 1 Ekim 2012.

URL-5., www.anayasa.gen.tr/1982ay.html Türkiye Cumhuriyeti Anayasası.30 Eylül
2012

URL- 6, www.gazi.edu.tr/~syasar/ppt/14.ppt. 1 Ekim 2012.

Yiğit B. ve Bayraktar M., (2006). Okul Çevre İlişkileri (1.baskı). Ankara: Pegem
Yayıncılık.

EKLER

EK. I

Spora Katılan Çocuklara Yönelik Ailelerin Beklentileri, Çocuklarda Gözlenen Davranış Değişimleri ve Spora Katılımın Önündeki Engeller Anketi

Sayın Veli,

Bu çalışma ilköğretim okullarında spora katılan çocukların tutum ve davranışlarına yönelik anne/babanın gözlemlerine dayalı bir araştırma olarak planlanmıştır. Aşağıda sizin kişisel bilgilerinizin yanı sıra, çocuğunuzun okulda spora başladıktan sonra çocuğunuzla ilgili onun tutum ve davranışlarına yönelik maddeler sıralanmıştır. Çocuğunuzla ilgili gözlemlerinize dayalı olarak bu maddeler hakkındaki görüşünüzü kimlik bilgilerinizi açıklamadan, ilgili maddenin karşısındaki kutucuğa (X) işareti koyarak belirtmeniz gerekmektedir. Doğru yanıtlar vermeniz araştırmanın objektifliğini artıracaktır. Sormak istediğiniz bir konu olursa lütfen verilen telefonla iletişim kurabilirsiniz.

Gösterdiğiniz ilgiye şimdiden teşekkür eder, işinizde başarılar ve sağlıklılar dilerim. Saygılarımla.

İrfan Tunahan ÜNLÜ
Beden Eğitimi Öğr.
Telf (cep): 0505 314 62 47

1. Çocuğunuzun yaşı:,

2. Çocuğunuzun cinsiyeti: 1() Kız 2() Erkek

3. Çocuğunuz hangi spor branşında spora katılıyor?

1() Basketbol 2() Voleybol 3() Futbol 4() Jimnastik 5() Diğer.
.....

4. Sizin yaşıınız:

5. Cinsiyetiniz: 1() Kadın 2() Erkek

6. Toplam kaç çocuğunuz var?

7. Düzenli spor yapıyor musunuz? 1() Evet 2() Ara sıra 3() Hayır

8. Anne ve baba: 1() Birlikte yaşıyor 2() Ayrı yaşıyor

9. Anne eğitim düzeyi: 1() İlkokul 2() Ortaokul 3() Lise 4() Üniversite

10. Baba eğitim düzeyi: 1() İlkokul 2() Ortaokul 3() Lise 4() Üniversite

11. Annenin mesleği:

- 1() Ev hanımı
 2() İşçi
 3() Memur
 4() Öğretmen
 5() Serbest meslek
 6() Emekli
 7() Diğer (Lütfen belirtiniz):

12. Babanın mesleği:

- 1() İşsiz
 2() İşçi
 3() Memur
 4() Öğretmen
 5() Serbest meslek
 6() Emekli
 7() Diğer (Lütfen belirtiniz):

13. Ailenizin ortalama aylık geliri: TL.

14. Çocuğunuzun devam ettiği spor branşını kim seçti?

- 1() Kendisi, 2() Annesi, 3() Babası, 4() Anne/Baba birlikte 5()
 Diğer:

15. Çocuğunuz kaç ay/yıl okulda spora gidiyor:Ay.....Yıl.

16. Çocuğunuz haftada kaç saat okulda spora gidiyor: Saat

17. Çocuğunuzu okulda spora sürekli göndermeyi düşünüyor musunuz?

- 1() Evet 2() Kararsızım 3() Hayır

18. Çocuğunuzu okulda spora göndermedeki asıl amacınız nedir? Lütfen en fazla önemli gördüğünüz beş (5) maddeyi işaretleyiniz.

- 1 () Başarı / Statü kazanması
- 2 () Yarışmayı / rekabeti öğrenmesi
- 3 () Arkadaş edinmesi
- 4 () Eğlenmesi
- 5 () Takım ruhu kazanması (paylaşma, işbirliği ve dayanışma)
- 6 () Düzenli spor yapma alışkanlığı edinmesi
- 7 () Beceri edinmesi ve geliştirmesi
- 8 () Sağlığını koruması ve geliştirmesi
- 9 () Toplumsal kuralları öğrenmesi
- 10 () Okul başarısını artırması
- 11 () Hareket etmesi / aktif olması
- 12 () Fiziksel uygunluk (uygun bir fiziğe sahip olmak)
- 13 () Fazla enerjisini harcaması / atması
- 14 () Diğer (Lütfen belirtiniz):

19. Bugün toplumumuzda çocuğunuzun sürekli spor yapmasını engelleyecek en büyük risk sizce hangisidir? Lütfen önemli gördüğünüz en fazla beş (5) maddeyi işaretleyiniz.

- 1 () Zaman darlığı,
- 2 () Sınavlara hazırlık (OKS, ÖSS v.b),
- 3 () Spor malzemelerin pahalılığı,
- 4 () Spor salon ve sahalarının eksikliği,
- 5 () Spor ortamlarına olan ulaşım,
- 6 () Ailenin isteksizliği
- 7 () Sağlık ve emniyet açısından güvenilir spor ortamının eksikliği
- 8 () Antrenör/koç veya öğretmenlerin uygunsuz davranışları (aşağılama, şiddet, cinsel suistimal v.b).
- 9 () İl spor yöneticilerinin yetersizliği
- 10 () TV ve bilgisayarlar,
- 11 () Yoksulluk,
- 12 () Diğer (Lütfen belirtiniz):

20. Çocuğunuzun okuldaki spor öğretmenlerinden memnun musunuz?

- 1 () Evet 2 () Kararsızım 3 () Hayır

**Okulda Spora Devam Ettikten Sonra Çocuğunuzda Gözlediğiniz
Tutum ve Davranışlar**

Gözlediğiniz Tutum ve Davranışlar	Evet	Karar- sızım	Hayır
1. Arkadaş sayısı arttı			
2. Okuldaki akademik başarısı arttı			
3. Ders çalışma ve ödev yapmada daha istekli davranıyor.			
4. Zamanını iyi planlıyor.			
5. Yeme/içme konusunda sorun olmuyor.			
6. Stres, kaygı ve ağırsif (saldırgan) tutumları azaldı			
7. Ders çalışma saatlerinde artış oldu.			
8. Anne/babayla daha sıcak ilişkiler içerisinde bulunuyor			
9. Serbest zamanlarını daha etkili kullanıyor			
10. T.V. ve Bilgisayar oyunlarına daha az zaman harcıyor.			
11. Okulunu daha fazla seviyor.			
12. Daha az yalan söylüyor.			
13. Verdiği söze daha fazla sadık kalıyor.			
14. Özel eşyalarını daha fazla düzenliyor.			
15. Sebze ve meyve yeme miktarı arttı.			
16. Daha fazla süt içiyor.			
17. Yemek seçmiyor.			
18. Okuluna daha az devamsızlık yapıyor.			
19. Kişisel temizliğine daha fazla özen gösteriyor.			
20. Kendine güven duygusu arttı.			
21. Daha çok işbirliği içine giriyor ve paylaşıyor.			
22. Daha sağlıklı görünüyor.			
23. Daha az hasta oluyor.			
24. Spor haberleriyle daha fazla ilgileniyor.			
25. Çocuğum spor etkinlikleri ile sigara alkol ve diğers zararlı maddelerden uzak duracağımı düşünüyorum.			

EK. II

Anket Uygulama İzni

T.C.
NEVŞEHİR VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

18 EKİ 2012

Sayı : B.08.4.MEM.0.50.13.00.044-278-

00011598

Konu : Anket Uygulama İzni.

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Aksaray Üniversitesi, Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 09.10.2012 tarihli ve 3870 sayılı yazısı.

İlgi yazı gereği; Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Öğrencisi İrfan Tunahan ÜNLÜ 2012-2013 eğitim öğretim yılında “İlköğretim Kurumlarında (İlkokul-Ortaokul) Spor Yapan Öğrencilere Yönelik Ailelerin Beklentileri Çocuklarda Gözlenen Davranış Değişimleri ve Spora Katılımın Önündeki Engeller” konulu tezi kapsamında ekte sunulan anketi; Müdürlüğümüze bağlı İlk ve Orta dereceli okullarda anket uygulama yapmayı talep etmektedir

Anılan anketlerin 2012-2013 Eğitim-Öğretim yılında Eğitim-Öğretimi aksatmamak şartıyla Okul Müdürlüğünün muvafakatinde yapılması Müdürlüğümüze uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

Abdulgafur BÜYÜKFIRAT
İl Milli Eğitim Müdürü

O L U R
17./10/2012

İbrahim Süha KARABORAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Nevşehir İl Milli Eğitim Müdürlüğü: Yeni Kayseri Cad. Hükümet Konağı Kat:2-3
Tel: 0384 2137933-34-35 Fax: 0384 2132068, Hizmetiçi Eğitim Şubesi Md.:137, Büro:166
E-posta:nevsehirmem@meb.gov.tr Web : nevsehir.meb.gov.tr

EK. III

T.C.
NEVŞEHİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

19 EKİ 2012

00011712

Sayı : B.08.4.MEM.0.50.13.00.044-280-

Konu : Anket Uygulama İzni.

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığına)
AKSARAY

İliği : 18.10.2012 tarih ve B.08.4.MEM.0.50.13.00.044-278-11598 sayılı oluru.

Üniversiteniz; Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Öğrencisi İrfan Tunahan ÜNLÜ'nün 2012-2013 eğitim öğretim yılında "İlköğretim Kurumlarında (İlkokul-Ortaokul) Spor Yapan Öğrencilere Yönelik Ailelerin Beklentileri Çocuklarda Gözlenen Davranış Değişimleri ve Spora Katılımın Önündeki Engeller" konulu anketi, Müdürlüğümüze bağlı İlk ve Orta dereceli okullarda anket yapması ile ilgili onay ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve anket sonuçlarının ayrı ayrı CD ortamında Müdürlüğümüze gönderilmesini arz ederim.

Yönetim Koordinatörlüğüne
09/11/12
...

Ek: Onay 1 Adet

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

TARİH 02.11.12

SAYI 9129

REKTÖR	
REKTÖR YAR. BAŞKAN	
REKTÖR YAR. DEKAN	
DEKAN	
REKT. D.	
ÖĞR. İŞL. D.	☒
İKS. D.	
İAD. D.	
YAP. İŞL. D.	
BA. İŞL. D.	
İSTİC.	
İKTİS.	
İŞT. İŞL. D.	
İÇİŞ. BİR.	
İİİE	
ARŞİV BİR.	
BAŞ. BİR.	

[Signature]
Abdulgafur BÜYÜKPRAT
İl Millî Eğitim Müdürü

Aksaray Üniversitesi Rektörlüğü
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı
Tarih : .../.../2012
Sayı : .../.../2012

9

Nevşehir İl Millî Eğitim Müdürlüğü: Yeni Kayseri Cad. Hükümet Konakları Kat:2-3
Tel: 0384 2137933-34-35 Fax: 0384 2132068, Hizmetiçi Eğitim Şubesi Md.:137, Btde:166
E-posta:nevsehirmem@meb.gov.tr Web : nevsehir.meb.gov.tr

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı:	İrfan Tunahan ÜNLÜ
Doğum Yeri:	ANKARA
Doğum Tarihi:	09.03.1981
Medeni Durumu:	Evli
Öğrenim Durumu	
İlkokul	Atatürk İlkokulu-ANKARA
Ortaokul	Mehmet Akif Ersoy Orta Okulu-Malatya
Lise	Sokullu Lisesi-ANKARA
Lisans	Selçuk Üniversitesi(Karaman) Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
İş Deneyimi: (Doldurulması isteğe bağlı)	Çşmelisebil ÇPL. KONYA Sarayönü Merkez İ.Ö.O KONYA Yağan Cumhuriyet İ.Ö.O ERZURUM Gürgentepe Lisesi ORDU Gürgentepe Halk Eğitim Merkezi Md.Yar. ORDU Gürgentepe Öğretmenevi Müdürü ORDU 20 Temmuz İÖO NEVŞEHİR Anadolu Lisesi NEVŞEHİR
Aldığı Ödüller: (Doldurulması isteğe bağlı)	TEŞEKKÜR BELGESİ Sarayönü MEB TEŞEKKÜR BELGESİ Gürgentepe MEB TEŞEKKÜR BELGESİ ORDU GSİM TEŞEKKÜR BELGESİ ORDU GSİM TEŞEKKÜR BELGESİ ORDU GSİM
Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar:	Prof.Dr. Seyfullah HALİLOĞLU Selçuk Üniversitesi Öğretim Görevlisi Oktay BAYSALOĞLU Selçuk Üniversitesi
Tel:	0505 314 62 47